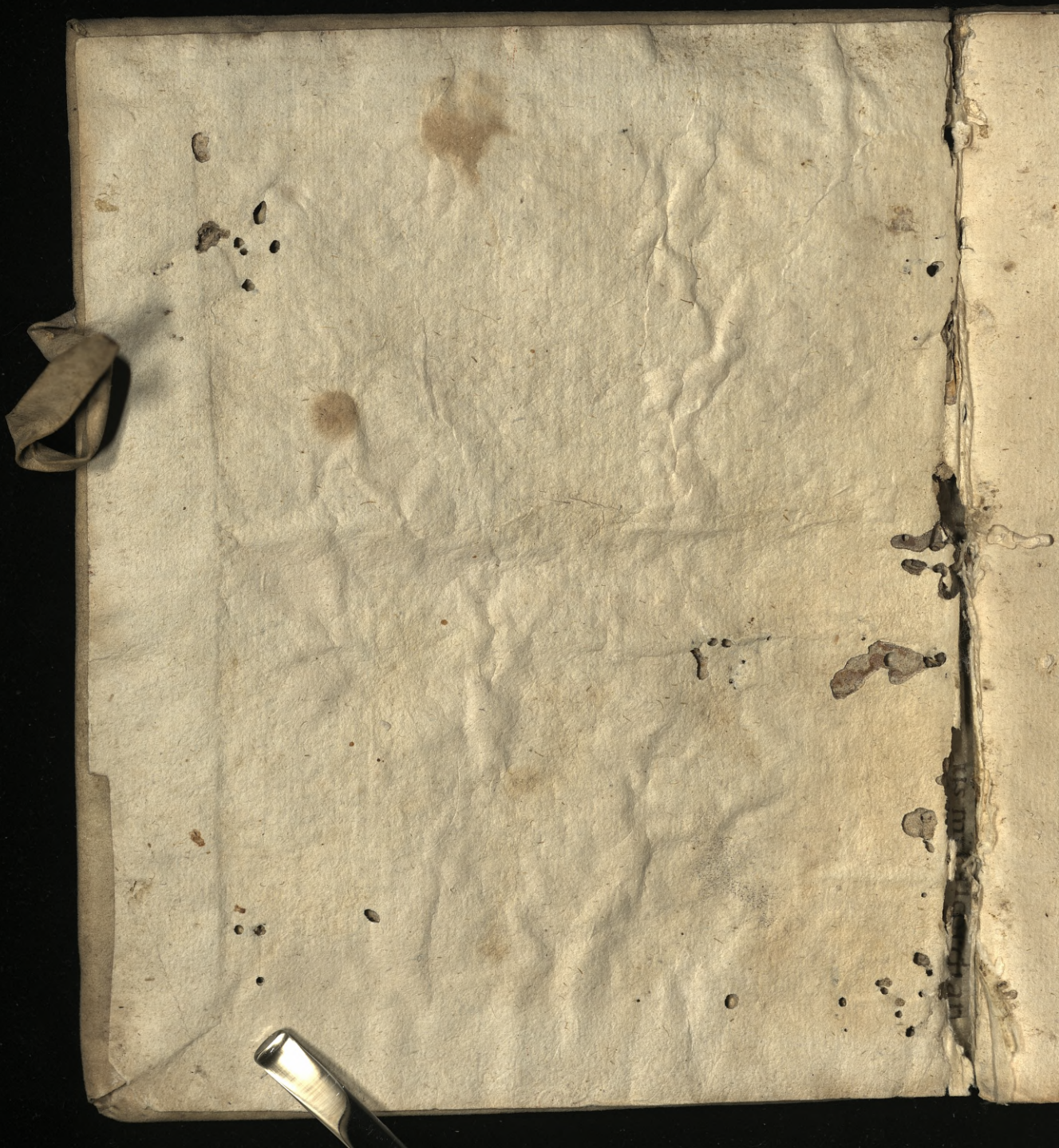
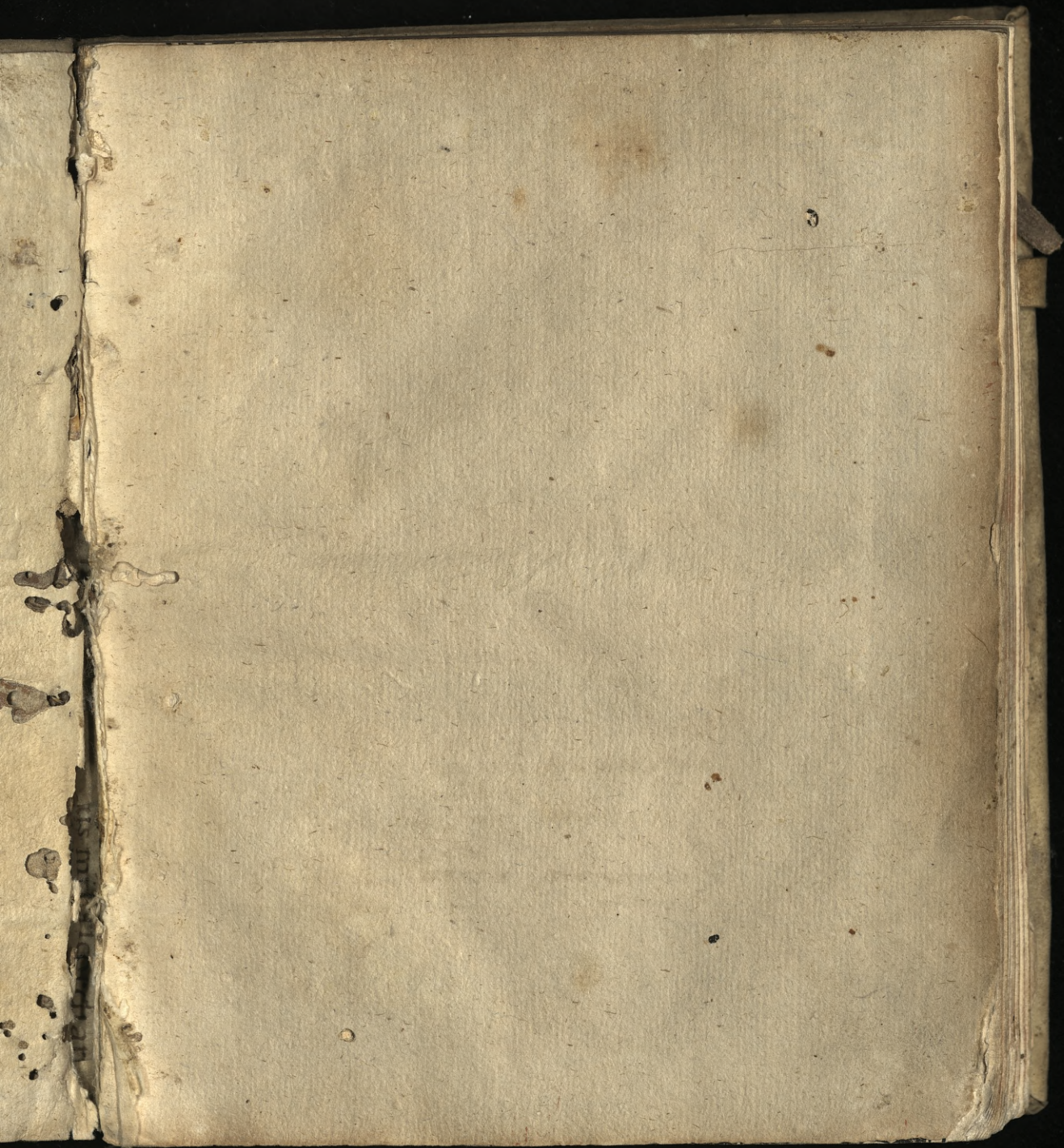

PLATONIS DIALOGI

THE
LIBRARY OF THE
MUSEUM OF
ART AND HISTORY
OF THE CITY OF
NEW YORK

DIALOGI PLATONIS,

Axiochus, vel de morte,
Eryxias, vel de diuicijs.
De Iusto
Num virtus doceri possit.
Demodoc⁹, vel de cōsultando.
Sisyphus, siue de consulendo.
Clitophon, seu admonitorius.
Definitiones Platonis.

BILIBALDO PIRCKHEYME,
RO INTERPRETE.

Nurimbergę apud Fridericum Pey
pus, Anno M. D. XXIII.

ITEM
De Philosophia seu eius Ama
toribus
Masilius Frisius Interprete.

Monachi Cronouienſis

DILOGI PLATONIS

Platonis dialogi
Socratis
Phaedrus
Symposium
Protagoras
Gorgias
Republica
Theaetetus
Sophista
Parmenides
Meno
Euthydemus
Cratylus
Charmides
Lysis
Alcibiades
Timaeus
Critias
Hippias
Ion
Euthyphro
Apologia
Crito
Phaedon

14103

Platonis dialogi
Socratis
Phaedrus
Symposium
Protagoras
Gorgias
Republica
Theaetetus
Sophista
Parmenides
Meno
Euthydemus
Cratylus
Charmides
Lysis
Alcibiades
Timaeus
Critias
Hippias
Ion
Euthyphro
Apologia
Crito
Phaedon

NOBILI, AC CLARISSIMO VIROD.

Bernhardo Adelman, de Adelmäsfelden &c.

Bilibaldus Pirckheymer S.D.P.

DAVI tandem monitis tuis, Bernharde clarissime, me, ac me a grassantis pestis mortifera eripui seuitia, tardius forsitan, q̃ tu voluisses, citius tamen q̃ mihi commodum foret, ob multiplices, cum publicas, tū curas priuatas. Neq̃ enim me voluptas quēdam, aut segnities, tā diu retinuit, minus vero temerarius aliquis mortis contemptus, sed mera necessitas impedimento fuit, quo minus hucusq̃ mihi fuga consulere quirem. Quis enim segnitiae aut ignauiae locus, inter tam manifesta esset pericula? q̃ iucunditas inter tot gemitus, funera, & lachrimas? Sane etsi mortem non adeo timeam, ac plane sciam, naturae debitū mihi aliquando persoluendum esse, non tamen ita me vite piget, vt fata sollicitare, ac vltro illis occurrere cupiam. Cōtulī autem me in pagum quendam, non minus terrę situ, q̃ coeli temperie salubrem, & quod potissimum hoc tempore est, non nihil a via publica, & hominum contagione remotum. Eius domin⁹ est Martinus Gauderius, mihi affinis, cuius tu filios, Latinis & Gręcis literis eruditos, Augustae aliquando vidisti, cum in Italiam discendi causa pergerent, et te nomine meo salutarent. Paret autem Martino, nō solum vicus iste, sed magna etiā regionis eius pars, ac villę q̃ plurime, ingens præterea hominum multitudo, tam mero q̃ mixto illius subest imperio. Distat vero a Nurenberga, Boreā versus, miliarijs tribus, quæ eques quispiam expeditus, haud grauate, horis tribus absoluere valet. Situs est in planitie diffusa, quæ tamen vndiq̃ collibus cingitur imminens tibus, non asperis quidem, sed letissimis, & apricis, quicquid leniter in altum surgant, & se latissime in apertorū diffundant campos, theatrum diceret, affabre a rerum natura effectum

a ij

probus in

*Topographia
Liqua 4. m.*

vnde regionis forma pulcherria est, ac mira varietate excul-
ta. Hic em Cereris dona aruis albicant exultis, ac spe nō vas-
na rusticos pascunt animos. Hinc segetes prata intersecant
virentia, vndiq; flosculis decorata vernantibus, odoremq;
spirantibus suauissimum, vnde & apum altrix est regio, q̄
dulci susurro passim flores delibant, & succo spoliant mela-
lifero. Atqui nec hortorum deest honos, sed vbiq; terra frus-
ctiferis consita est arboribus, quæ pomis luxuriant redolen-
tibus. Hæc omnia syluis, lucis, ac nemoribus cinguntur opa-
cissimis, hinc mira varietas, aspectusq; letissimus. Quocun-
q; em oculos flectis, omnia florent, omnia rident, ita, vt non
solum visus tam iucundo oblectetur spectaculo, sed & anis-
mus mire exhilaretur, vinetis ager caret, sed damnum hoc
haud paruis rependit commodis. Nam vltra soli fertilitatē
syluam prestat ceduam, & pascendo pecori est aptissimus.
Manantibus præterea ac perennibus vndiq; irrigatur fontis-
bus,, qui passim scatebris efferrescunt gelidissimis, non tã
irrigandis pratis apti, q̄ stagnis ac viuarijs pisculentis com-
modissimi. Passim enim per collium defluunt cacumina, in
mediacq; vici commiscuntur planitie, fluuiolumq; generant
limpidissimum, ac pisculentum, qui per vallis cōcauitatem
occasum versus, blandissimo labit murmure, ac fluore suo
lacus & piscinas abunde replet, hinc montium afflatus dul-
cissimi, auracq; placidissima, nunq; non caloris ardorem sua
refrigerans temperie. Quapropter lætē etiam ibi herbæ p-
ueniunt, odrifere plerq;, ac sanādis morbis aptissime, quas
non temere alibi reperias. Proinde & si om̄a sint amānissim-
a, antrum tamen quoddam vetustissimum, mirum ac ius-
cundum spectaculum prebet. Situm est illud haud longe a
vici ingressu, in cōualle penitissima, sec⁹ multorū fontiu des-
cursus, in viuo marmore affabre excisum, ita, vt hō q̄spiā
solitarius non incōmode ibi habitare possit. Nā & lapide⁹
inest thorax, viuocq; sedilia saxo, nunc ferme exesa, superne

patulis arboribus, ac serpētibus tegitur hederis, inferne ve
ro iuxta hostiolum fons ebullit gelidissimus, pariter & sua
uissimus, ita, vt non minus ob virentem & muscosam opas
citatem, q̄ scaturiginem vndosam oblectari possis, hyeme
tepidum est, frigidissimum estate, ac plane tale, quale Apol
linis, & musarum antrum esse ferūt. Nam & inter virgulta
letissima, et vepres condensos, omne auium consociatur ge
nus, ac dulci & garrulo concētu lenes auras demulcere nū
q̄ cessat. Præcipue tamen philomela canora querelas repe
tit solitas, ac Irim suum voce deflet suauiplora. Narrant in
colę, specum hanc Heremitarum olim fuisse habitaulum, q̄
dei inclusi amore carnem affligebant propriam, nunc va
cua, ac pastorum tantum, ob cœli iniuriam tutissimū est res
fugium. Porro in colle altiore, qui ad arctum tēdit, arx emis
net insignis, lapide structa quadrato, ac varijs exornata edi
ficijs, fossa insuper & ppugnaculis egregie munita, ex qua
vndiq̄ prospectus ita patet, vt vniuersa regio oculorū subi
ciatur obtutui. In ea fons ebullit lymphidiss⁹, fistulis lignes
is p̄ tractū longissimū ex mōte inductus aduerso, ita librata
aqua, vt quum a summo ad imum delapsa sit, rursus se in al
tum tollat, ac per aduersi collis subrepat fastigia, adeo lar
ga, vt non solū in vsum sufficiat humanum, sed etiam arcis
fossas abūde repleat, ac inde ī piscinas exoneret subiectas,
tam gelida vero, vt si quis diebus æstiuīs manus intingere
temptet, vim frigoris immensam nec paruo tempore sustin
ere, queat. Ex opposito autē arcis, & austrum versus, tem
plum surgit, non parū decorum, late fossis & illud, sectoq̄
circundatū lapide, vt non solum paganis ip̄is, sed & armen
tis ac gregibus turissimū sit refugium, q̄ciescunq̄ p̄datoria
man⁹, aut vis maior aliq̄ ingruerit, q̄ cui facile resisti possit.
Sigdem ea regoinis est cōditio, vt frequēter latronū obno
xia sit incurisibus. Inter arcem itaq̄ & ecclesię munimenta
pagus situs est, ita, vt vtrinq̄ tormentorum iactu haud diffi

eulter protegi possit, olim celebrior erat, at ne nunc quidē
infrequēs est, licet p̄ximis his annis bis incendio sit absum
ptus, primum igne fortuito, ac vix restauratus, iterum belli
conflagrarit iniuriā. Confluunt ad locū hunc homines e vil
lis p̄pinquis, cum lauandi causa (nam balnenm̄ habet pub
licum) tum orandi gratia, potissimum diebus festis, tum
enim sacris interfunt, ac verbi diuini audiūt preconium, ijs
peractis, genio indulgent, & alij se in tabernis potatione ob
lectant, alij orbe ligneo pyramides subuertūt. Nam alea lus
sus permissus non est. Qui vero ætate adhuc pollent, iuue
nes simul & puellę, choreas celebrant, & tripudia iucunda,
ad tibieq; cantum identidem pedes mouent. Hęc omnia ex
summa arce contueri licet. Sed quid dico de ludicris, quum
etiā hinnulorum & leporum venatio, nec non viuariorū
& arcis fossarū piscatio plane oculis nostris subiciatur. His
enim frequenter se mei exercent, & nunc saltus retibus cin
gunt, nunc canum indagine feras e lustris excitant, ac mor
lofforum pernīcitare insequūtur. Apros vero non solū ve
nabulis conficiunt, sed fossis etiā fallunt occultis, quibus
pariter & lupis insidiantur rapacibus, solum ab vrsorū feri
tate, & libenter quidem, se contemni patiuntur, qui tamen
rari & incolæ non sunt, sed mellis dulcedine, cuius ingens
eo loci est copia, allecti, e remotiorib⁹ aduentāt syluis, euer
sisq; aluearijs, & apum satiati labore, mox fugientes retro
abeunt, improbi. Volucrum autem genus non solum area
illecebris, laqueis, & retibus insectantur, sed etiā decipus
lis fallunt, quas in eum vsum vndiq; per syluas vltra ducē
tas habent paratas. Verum non solum ijs alites capiūt, sed
& lepores, nec non mustelas, & quas martīres vocāt, ac sci
uros, p̄dices insuper, & his nec gustu inferiores, nec forma
p̄ter rostri enormitatē dissimiles, rostratas. Ego autem ra
ro exarce, p̄ter q̄ ad ecclesiam p̄deo, tumq; equester, non
q̄ Rubri montis illius vicinīatē timeam, per miliare em̄ di

stat, Sed quia male pedatus sum, ut nosti, & tot alioqui spes-
taculis abunde oblectari possim, mane itaque post adoratio-
nem diuinam, ab alto non sine voluptate, balantes oues ad
pascua binis festinantes gregibus inspecio, Precedunt has vas-
tæ magnitudinis molossi, propter luporum insidias armillas
ti, pariter & subsequuntur, nec unquam fidam deserunt custodiam,
Horum vestigijs cornigera herent armenta, demum feri-
gera sequuntur agmina, nunquam non subulcis reluctantia, &
curmatim hinc inde discurrunt, His pactis, lectioni ad mul-
tam diem incumbo partem, maxime Platonice, idque diligen-
tius, quam unquam antea, utpote a negotiorum mole solutus & li-
ber, Inde prandeo, mox visum recreo, historias lego, aut
lectiora quædam ago, interdum Musicæ indulgeo, vel ad me
scribentibus, quorum ingens est numerus, respondeo, Non
nunquam amici, qui & ipsi ad proximas confugere villas cum
uxoribus pariter & filiis salutandi ad me concedunt gratia
quos in tanta piscium et carniū abundantia, vel lautissime
accipere valeo, aliquando et affinis ipse me visitat, sed raro Nam
quia tritūrum agit, haud diu ab vrbe abesse potest, Soror
frequētior aduenit, Filie vero ambe, permissu meo, maritos se-
quuntur, Augustā ut nosti una, ad Misnenses alia, Quod si ami-
ci desunt, villicos ad prædium voco, precipue diebus festis
tumque cum illis de terre cultu, & rerum natura dissero, quin
& vniuersam paganorum multitudinem conuiuio interdum
excipio, cum uxoribus pariter, puerisque & innuptis puellis
Post hæc iterum libros in manus resumo, sacros nonnunquam, gen-
tilium sæpe, ac precipue eos, qui de moribus aut nature scri-
bunt maiestate, ita ut ad multam vigilem noctem, quod si cælum
serenum est, instrumentis astrologicis errantium stellarum
obseruo cursum, Tres enim superiores, nocte iam, in nostro lus-
cet hemispherio, Demum semper incenatus cubitum conce-
do, Habes Bernharde optime, secessum ac vitæ pariter, nec
non studiorum meorum rationem, verbosius forsitan, quam sit

precium operæ. Verum quid aliud agerem, tam ociosus, &
ab indefinētibz negotijs & curis aliquātis per liberatus?
Q. si tibi scribere vellem, q̄ me libertas ista oblectet, q̄ soli
taria arrideat vita, q̄ fortunati mihi videantur agricolæ, si
bona sua norint, lōgissimam cogerer ordiri cantilenam, sed
modus sit rebus. Ceterum ne me legendo, & verbis solum,
sed etiam scribendo, & re ipsa operosum esse videas, mitto
ab te Platonis dialogos quosdā, a me in secessu isto versos,
qui tamen si nothi putentur, nec vbiq; stili venustate, vel sen
tentiarum fœlicitate Platonica respondeant maiestati, non
tamen vsq; quaq; indigni existunt, qui legantur. Nam argu
ti plerunq; sunt, & figurati, nec non gravitate sua haud pa
rum decori. Porro et si non ignorabam, Axiochum, olim a
Marsilio Ficino, viro optime de Platōe merito, ac p̄tēna me
morā digno, nec non ab Agrícola Germano, eoq; eruditissi
mo, versum esse, quia tamē exemplaribus illis tum carebā
ac reliquos iam vertissem, volui & in illo periculum face
re. Clitophonem autem a Ficino esse trāsstatum, tum penit
nesciebam, sed id demum, illo absoluto, ac cum reliq; Plato
nis reuoluerē libros, intellexi, nec me post collationem la
boris pœnituit, sed illud tuū esto iudicium. Q. si quedam re
perias, quæ minus tibi arrideāt, ruralia hæc esse memineris,
ac multum inter vrbānam & rusticā interesse musam. Qui
& exemplaris deprauatio, in locis quibusdā, me hallucin
ari coegit, quod etiam bono illi Ficino aliquādo cons
tigisse video. Bene vale Bernharde p̄stantissime
& me, vt facis, amare non desine, ex secessu
nro Neopagano, Kal. Septēbris, Anno salutis nr̄e M.D.xxi.

PLATONIS AXIOCHVS, AVT DE
MORTE DIALOGVS.
SOCRATES, CLINIAS, AXIOCHVS.

Vm ad Cynofarges exirem, iamq; Iliffum peries
niffem, vocem cuiusdā Socrates Socrates clamari
tis pcepi, cunq; conuerfus, vnde nam ea effet con
siderarem, Cliniam video, Axiochi filium, Calliroem verſ
currentem, ac vna, Damonem musicum, Charmidēq; Glau
conis filium, quorum hic in musica præceptor erat, alter v
ob familiaritatem illum amabat, pariterq; ab eo amabatur.
Quo facilius igitur congredi poſſemus, a recta via deſle
ctendum, ac illis occurrendum eſſe cenſui, Illachrymans er
go Clinias, nunc tempus inquit, Socrates aduenit, vt ſapien
tiam illam tuam vſq; quaq; decantatam, oſtendas. Pater em̃
repentino nuper correptus eſt morbo, ad vitæq; tendit exi
tum, ac permoleſte obitum ferre videtur, tametiſi olim eos,
qui mortē, laruarum inſtar formidarēt, ſubſannare, ac feſti
ue irridere cōſueuerit. Accede igitur, ac (vt a ſoles) eum ſo
lare, quo intrepide fati neceſſitatem perferat, ac mihi inter
cetera, & hanc tam piam impēde operam, SOCRA. Atqui
Clinia, in nulla re honeſta tibi deero, nuncq; per oportune,
ad tam ſanctum aduocas officiū. Acceleremus igitur, nā
ſi ita res ſe habet, feſtinare eſt neceſſe. CLINIAS. Si ſolum
te Socrates aſpexerit, refocillabitur. Nam antea iam ſepius
a ſimili conualuit morbo, SOCRA. Cum igitur feſtinanter
fecus muros tranſiſſemus Itonias, nam iuxta portas eas
habitat, quæ ad Amazonidem ſunt columnā, inuenimus
hominem, iam vires recepiſſe, ac corpore quidem recte va
lentem, animo vero imbecillem, & admodum conſolatōis
indigum. Nam identidem ſe hinc inde volutabat, ac ſuſpi
ria crebra cum lacrymis, comploſioneq; palmarum emit
tebat. Id cum vidiffem, quid hoc rei inq; eſt Axioche? Vbi

pristina illa iactantia tua, crebreque virtutum laudes, ac mira animi magnitudo. Nā instar athletę ignaui, qui inter ludicra generosus videtur, in certamine defecisti. An non ordinem naturę considerabis? atate vir tantus, ac disciplinis imbutus, & si nihil aliud, Atheniensis tamen. Sigdem ignorare videris vulgatum illud, & apud omnes tritum, vitam peregrinationem quandam esse. Et quod equo animo, ac tantum non pęana canentes, debitum naturę persolvere oportet. Nā ita molliter & ignaue, planeque infantis instar agere, haud etati tam mature conuenire videtur. **AXI.** Vera sunt hæc Socrates, & recte mihi dicere videris. Sed nescio, quo pacto, imminente periculo, grandia hæc, & ampullosa verba clanculum excidunt, & neglectui habentur. Suboritur autem pavor quidam varius, mentē disrutians, si luce hac presentibusque spolier bonis, ignarus & incertus, vbi nam putrescens iaceam, in vermes conuersus, & infecta. **SO.** Atque Axioche imperitia deceptus, haud recte cum sensus priuatione, sensum connectis. Sed prorsus tibi ipsi contraria et facis, & dicis. Nam minime consideras, quod simul & sensus desitas priuationem, pariterque ob putrefactionem, & amissionem doleas oblectamentorum, tanquam morte in aliud vite generis migraturus, & non potius abiturus in omnimodam sensus abolitionem, eandem nempe, quæ & ortum præcessit. Quemadmodum igitur in Draconis, aut Clisthenis republica nihil tibi mali contigit, nondum enim eras, ut tibi mali quicquam accidere posset, ita neque post mortem eueniet. Nam tu cui malum imminere valeat, haud amplius eris. Penitus igitur nugas huiusmodi pelle, et ita considera, si semel compositio hæc soluta fuerit, animaque in locum reuertatur proprium, corpus hoc destitutum, cum terrenum sit, & rationis expers, homo amplius non erit. Quantum vero ad animam pertinet, animal sumus immortalis, carcere mortali conclusus. Quod vmbra culum, natura, mali causa nobis circumdedit, cuius dulcia rara

quidem sunt, & instabilia, plurimisq; doloribus permixta;
tristitia vero crebra & diuturna, ac plane suauium expertia.
Quibus accedunt egritudines, membrorumq; sensibilibus lan-
guores, & morbi interni, quib; animam, quoniam p corporis
diffusa est meatus, cōdolere necesse est, ac ideo celestem
& cognatum desiderat ætherē, cupideq; vitam venturam,
& chorum sitit supnum, ita vt vitæ p̄sentis amissio, mali cuius
iusdā in bonū sit cōmutatio, AXIO. Cur igitur Socrates,
si vitam hanc malam censes, in ea permanes? maxime cum
taliam mediteris, ac multos ex nobis intelligentia exuperes.
SOCRATES. Atqui Axioche, haud rectum mihi testimo-
nium præbes, & me quoniam rerum sum indagator, aliqd
(Atheniensis instar vulgi) scire existimas, at tantum abest
vt superuacua calleam, vt optarem etiam cōmunia hæc co-
gnoscere. Quæ vero dico, Prodicti sapiētis illius sunt scita,
partim obulis empta duobus, nonnulla dragmis binis, quæ-
dam ꝑo quaternis. Neminem enim vir ille gratis docet, sed
semper in ore Epicharmi illud habere cōsuevit, Manus ma-
num lauat, da aliquid & accipe. Ac pridie cum se apud Cal-
liam, Hipponici filiū, ostentaret, talia contra vitam differus-
it, vt illam ego plane vilibus ascripserim, & ex eo tempore
Axioche, anima mortē desiderat assidue, AXIO. Sed quæ
nam sunt quæ dixit? SOCRA. Quæ recordor, ea q; referā,
Inquit enim, quænam vitæ ætas tristitia caret? nōne infans,
mox vt nascitur, flere consuevit? vitamq; a merore auspicas-
tur. Atqui ob nullum dolorem, sed propter indigētiā, aut
frigus, seu calorem, vel plagam aliquam luget. Cum enim
nondum verbis explicare possit, quæ patitur eiulat, & vo-
cem hanc solam molestiæ suæ indicem habet. Cum ꝑo mul-
tis exanclatis laboribus, septimū attigerit annum, tum illū
gymnastæ, & pēdotribæ plane tyrannidem exercentes, ex-
cipiunt. Inde cum paulisper adoleuerit, præsto sunt censo-
res, geometre, rei militaris præceptores, ingens dominorum

multitudo. Cum vero ephœbis ascriptus fuerit, lōge peior
metus, Liciū, & Academia, nec non gymnasiarchia, & vir
ge quoq;, pr̄fusq; malorum modus nullus, ita vt om̄e adoles
centis æuum morum subdatur censoribus, & ijs quoq;, qui
ex Areopagitar; consilio, ad iuuenū deputantur electionē
Vix his soluto, confestim curę subeunt, ac cogitationes, qđ
nam vitæ iter sit aggrediendū, ita, vt difficultatibus nouissi
mis, priora illa, puerilia, ac vere infantū terribilimenta vi
deantur. Expeditiones nēpe succedunt, vulnera certaminaq;
p̄petua. Interim senectus clanculum subrepit, in quam om
ne quod incurabile est, ac vniuersa naturæ confluit fragilitas,
adeo, vt nisi quis ocius, veluti debitū, vitam reddat, na
tura tāq; scēnatrix instet, ac vsurā reposcat, ab hoc visum
ab alio auditū, sēpius x̄o vtrūq;. Q; si q; cūctetur, debilitat,
mutilat, ac plane mēbra confringit. Porro si qđam ad mul
rum viuunt senium, bis tamē pueri euadunt. Proinde deus
humanarum rerum non ignarus, quos plurimi facit, ociter
qđq; vita priuat. Vnde Agamēdes & Trophoni⁹, cū Pythio
deo tēplum extruxissent, ac orassent, vt eis eueniret, qđ for
ret optimū, ac inde decubuissent, haud ampli⁹ surrexere. Idē
& Argiue sacerdotis filijs euenit. Cū em̄ mater a lunōe pos
tulasset, vt ob pietatē illis gratiā referret, (Nam cum iumē
ta deessent, succedētes ip̄i matrē ad tēplū vsq; deuexerāt)
post finitas p̄ces eadem nocte decesserunt. Longū p̄terea es
set, poetar; dicta referre, q; poematib⁹ diuiniorib⁹ tanq;
oraculo redditis, vitę huius calamitates deplorant, dñissis
mi tamen cuiusdam meminisse sat erit, qui ait,
Q; durum statuere dei mortalibus æuum,
Vt viuant miseri. Et iterum,
Nil homine enutrit terra imbecillius vsq;
Siue trahant auras, sint vel serpētia campi.
De Amphiarao autem quid dicit;
Iuppiter hunc animis, toris hunc Phœbus Apollo

Diligit, at metas iusti non attigit aui.

Quid tibi autem de illo videtur, qui nascentē desleri iubet: quoniam tot vitæ malis obnoxius esse incipiat. Sed iam desinam, nedum longius euagor, a proposito excidam. Proinde quodnam vitæ institutum, aut quænam ars est, quæ cū a quopiam electa fuerit, nō inculpetur, aut parta haud degraueat. Sub initium enim opificum, et mechanicorum vitam excutiamus, q̄ ex nocte in noctem laborant, ac vix ea, q̄ ad vitæ vsum necessaria sunt, acgrere possunt, nonne se ipsos identidem deplorant: ac vniuersas illas vigiliās lachrymis & fleitu complent: ad nautas transeamus, tot expositos piculis, vt quemadmodum Bias dicebat, nec inter defunctos, nec inter viuos cōnumerari possint. Sigdem terrestris homo tanq̄ & aquatilis naturæ esset, se ipsum pelago cōmittit, ac peritus fortunæ casibus subicit. At suauis est agricultura, esto, Sed nonne ea tota (vt aiunt) vlcus est, semp̄ tristitiæ occasionem reperiens, nunc siccitatem deplorans, nunc imbres, nunc æstum, nunc rubiginem, nunc calorem intempestiuū, aut frigus. Venerādū ꝑ̄o illud reip̄, studiū, nam mlt̄a cōsul to ꝑ̄tereo, quantis obnoxiiū est erumnis: Sigdem eandē ꝑ̄stat letitiam, quā & furunculus, assidue infestans, & affligēs. Repulsæ ꝑ̄o q̄ sunt acerbę, & milies morte deteriores. Quis enim ad turbe nutum viuens foelix esse potest: cum exhibatur, & exploditur, populi factus ludio, irrisus, mulctatus, moribundus, & plane miserandus. Proinde ciuilis mihi Axisioche, vbi nam Milciades obiit: vbi Themistocles: vbi Epistates: vbi q̄ paulo ante reges erāt, et duces: Porro ego rebus his nunq̄ inhiaui, neq̄ enim tutum mihi visum fuit, magis stratū inter demētem gerere populum. Nosti enim q̄ impij, qui cum Theramene, & Calixeno sentiebant, Atheniensiū duces, qui pridie absoluti fuerant, morte damnarunt. Tu solus enim cum Eryptolemo tot concionantibus repugnabas. AXIO. Vera narras Socrates, & ab eo tēpore me

tribunalis coepit facietas, nec quicq̃ mihi reip. administrati
one visum est acerbior. Norunt hoc, q̃ in illa versati sunt. Tu
enim tanq̃ e specula p̃spectans, hæc recensens. Nos ṽo qui
p̃iculum fecimus, rem exactius tenemus. Populus em̃ Sos
crates charissime, ingratus est, mutabilis, crudelis, inuidus,
rudis, vtpote, ex vulgi colluuię, ac nugis collectus insolens
tibus, & qui huic se accōmodat, homo est miserrimus. SO.
Cum igitur Axioche remp. q̃ omniū artium liberalissima
videtur, p̃ ceteris abominandā putas, qd de reliquis censeas
mus? nōne p̃rsus sunt fugiendæ? Insup̃ Prodicum quādoq̃
differentem audiui, mortem neq̃ ad viuentē, neq̃ ad defun
ctos spectare. AXIO. Quo pacto id ais Socrates? SO. Quo
niam circa viuentē mors haud est, defuncti ṽo amplius nō
sunt. Quemadmodum mors ne nunc qdem circa te est, non
dum enim obiisti, nec si decesseris, circa te futura est, tu em̃
haud amplius eris. Stultum igitur, Axiochū trīstari ob do
lorem, q̃ nec est, nec in posterę Axiocho potest accidere. Id
em̃ perinde esset, ac si qs Scillam, aut Centaurum reformis
det, cum mōstra ea neq̃ iam circa te sint, neq̃ aliquādo post
obitum tuū erunt. Metus em̃ viuentibus congruit. Qui ṽo
amplius non sunt, q̃ pacto timere possunt? AXI. At tu hæc
tam solertia, ex ea quæ nunc pullulat garrulitate, ptulisti.
Inde enim inanes hæc nuge decerp̃te sunt, adulescentulorū
gratia concinnatę. Ego ṽo, q̃niam p̃sentibus vitę bonis pri
uor, doleo, etiā si rationes sup̃ioribus validiores, pfuderis.
Sigdem mēs iam errabūda, minime verborū suauitate duciē
nec colorib⁹ hisce cōtigitur, sed veritatis incerta, pompā et
sermonis splendorē respuit, nec sophismatū captiunculas
sustinet, solūq̃ hīs acquiescit, q̃ ad animū penetrare possunt.
SO. Atq̃ Axioche, inepte colligis, quā bonorū priuatōi, sen
sum malorū substituis. Nō em̃ consideras, q̃ tū mortu⁹ eris.
Sigdem eum q̃ bonis priuatur, cōtraria passio malorū lēdit.
Qui vero amplius non est, is nec priuari valet. Quo pacto

enim, vbi rerum affligētium nulla est cognitio, ibi afflictio
esse potest. Q. si sub iniciū haud sensum quēdam cum mor
te, p. imprudentiam cōponeres, nequaquā illam formidares.
Nunc autem cum times, ne animam amittas, te ipm subuera
tis, existimasq; sensum, q nullus est futurus, iterum sensum
quēdam adepturum. Quoniam multi, ac p. clari, de immorta
litate animæ sermones extent. Neq; em natura mortalis in
tantam rer; se extulisset magnitudinem, vt immanium fera
rum contemneret vires, mare trāsiret, vrbes conderet, resp.
institueret, in cōelum suspiceret, & astroꝝ reuolutiones cō
sideraret. Solis ac lunæ cursum, ortus & occasus, defectus
p. terea, celeresq; restorationes, ægnoctia, ac duplices con
uersiones Pleiadū q; hieme & æstare, ventos ac imbriū
casus, p. sterūq; coruscatoēs horrēdas, mūdi demū passio
nes in eternum solidatas, nisi mēti nostrę diuinus qdam spi
ritus inditus foret, cuius interuentu, tantar; rerum cogitatio
nē & cognitionē esset cōsequuta. Qua p. p. Axioche ami
cissime, nō in mortē, sed in ipam migras immortalitatem, nec
bonor; amissiōem senties, sed vsum longe sinceriorē, neq;
voluptates, mortali p. mixtas corpori, ver; omī dolore carē
tes. Illuc igit ex hoc solut^o carcere, p. ficisceris, vbi geta sūt
omā, letā, & nūq; senescētia, trāq; illa p. terea, & malor; nescia
vita, q placida gete, libere rer; contēpletur naturā, philoso
phię nō ad vulgi, seu theatri gratiā, ver; ob purā veritatem
opam impēdens. AX. In cōtrariā sentētiā me tua oratiōe
traduxisti. Nō solum em mortē ampli^o formido, sed iam etiā
opto, & vt rhetores imitat^o, grāde qddam p. feram, iam du
dū supna contēplor, ac p. sempiternū, & diuinū illū cursum
vago, me ipsumq; ex imbecillitate collegi, ac plane factus
sum nouus. SOC. Quin si placet, & alia quēdam referam,
quæ mihi Gobrias tradidit magus. Dicebat em tempore eo
quo Xerxes in Grāciam transijt, auum suum Gobriam, in
Delum esse missum, quo insulam eam tueretur, in qua bina

illa numina sunt prognata, ibi eum ex tabulis quibusdam
æneis, quas Opis, & Hecaergus, ex Hiperboreis attulerant
didicisse, animam post corporis solutionem, sub terram in
locum quēdam ignotū migrare, in q̄ Plutonis sit regia, nihil
lo aula Iouis angustior. Cum em̄ terra mundi teneat mediū,
cœlum ꝑo sit rotundum, hemisperiū vnum, dii sortiti sunt
cœlites, alterum ꝑo inferi, partim celicolæ fratres, partim
fratrum filij. Vestibula ꝑo p̄ quę ad Plutonis itur regnum,
ferreis claustris & repagulis obfirmata esse. Quę cū resera
ta fuerint, Acherō fluuius excipit, post quē & Cocytus, q̄s
vbi q̄s traiecerit, ad Minoē, & Rhadamantū, in veritatis, vt
appellāt, campū rapitur, ibi sedent iudices, q̄ a singlis acce
dētib⁹ exgrunt, quānam vitā egerint, ac q̄bus reb⁹, dum in
corpore essent, studuerit. ibi ꝑo nulla mētiendi est factas,
Quicūq̄ igitur vitā scđm boni dāmōis ispiratōem pegerē
in beatorū trāsmittūtur regiōem. Vbi ver eternū om̄igenas
pducit fruct⁹. Fōres ꝑo purissimis scaturiūt aq̄s, nec nō pra
ta varijs vndiq̄ vernant flosculis, ibi philosophorū pagunē
cōuentus, sunt & poetarū theatra, choriq̄ circulares, ac mus
sici concētus, conuiuiā insup iucūda, & pocula spōte affluē
tia, imortale gaudiū, cōuictusq̄ suauissimus. Illic em̄ neq̄ fri
goris aut caloris excessus est vllus, sed mira aeris tēperies,
solis radijs interpolata lenissimis. hic piorū sedes ē, ac ibi sa
cra pagūt mysteria. Nil igit̄ obstat, cū a deo originē trahas,
quīn tibi primum honor ille contingat. Nam & Herculem,
ac Dionysium ferunt, cum ad inferos descenderent, ibi fuisse
initiatos, audaciāq̄ illac cūdi, ab Eleusina suscepisse.
Porro quicūq̄ vitam sceleribus inquinarunt, a Furijs per
Tartarum, ad Herebum Chaosq̄ pertrahuntur, vbi impiorū
est sedes, ac Danaidum puellarum vrnæ inexplēbiles,
Tantalī sitis, nec non Titij viscera, ac Sisyp hæi saxi labor
inefficax, cuius finis rursus a labore initium sumit. Ibi fe
ris circumdati, faculis indefinenter exuruntur, ac omni pœ

narum genere, varijsq; cruciatur tormentis, & sempiternis
affliguntur erumnis. Hec ego ex Gobrya audiui. Tu autem
Axioche de his iudica. Ego em ratione coactus, certissime
noui, omnem animam immortalem esse, q̄ cum pura hinc
emigrat, sine tristitia æuum exigit. Siue igitur sursum, siue
deorsum tendas, beatum te fore necesse est Axioche, si salcē
pie ac sancte vixeris. AXIO. Iam te Socrates vltius allo
qui erubesco, actatū abest, quo mortem vltra pertimescā
vt illam etiam vehementer expetam, ita mihi oratio tua, rā
q̄ plane cœlestis persuasit, iamq; vitam contemno, vtpote,
in locum potiorē transiturus, nuncq; ea quæ dicta sunt, ta
cite mecum reuoluā, tu vero Socrates, post meridiem rurs⁹
ad me redeas. SO. Faciā vt iubēs, interim vero ad Cynosar
ges, vnde huc sum accersitus, deambulandi causa reuertar.

Fleri prima dies hominis, non vltima debet

Vna mali princeps altera mēta malis.

Singula discurras humanæ tempora vitæ

Omnibus erumnas, & mala inesse vides.

Incipe heus primo pueri nascentis ab ortu

Vagitus querulos primus hiatus init.

Quis scit, an hic ploret natura q̄ppe magistra,

Humanæ durū conditionis opus.

Perge puer septem paulatim creuit ad annos,

Plurima quæ crucient erudiendus habet.

Pædonomis ætas hæc lubrica paret amaris,

Cui nunq̄ faciles imperitare solent.

Mox vbi vestiri incipiunt lanugine male,

Mille puer grauib⁹ paret adultus heris.

Rhetoras armosq; pariter morūq; magistros

Cogitur assidui ferre laboris onus.

Quid postq̄ iuuenilis adest robustior ætas,

Nonne subit certę mille pericla necis?

Vulnera, naufragiū, conuicia, furta, rapinas,

Vim domini comitum probra metumq; fori.
Plena domi, pariterq; foris sunt mille laborz
Omnia, seu terra, seu velit ire mari.
Nec mora, sustentans tenui sua mēbra bacillo
Aetas digna coli, cana senecta subit.
Quis memorare queat, q̄t habet mala serior etas,
Quotq; graues morbos, tedia quāta ferat?
Luminibus capitur quādoq; nec auribus audit
Membracq; longeuū sunt mutata senis.
Ingenio puer efficitur, tremor incutit artus,
Omnibus inuisus, vel sibi viuit iners.
Audio nescio quē Græca de gente sophistam
Hęc prope diuina nos monuisse tuba.
Mors optanda viris, obeundaq; fortiter ingt,
Cladibus innumeris q̄ ferat vna modum.
Esse dei munus mortem constare duobus
Fecit ab exemplis temporis ille sui.
Quos habuere deos qdam orauere laborū,
Condiderant Clario bina sacella deo.
Quod foret expediēs sibi p mercede daretur,
Est data mors illi, perpetuusq; sopor.
Iuno sacerdotes proprios Argiua pemit,
Vtile quid natis matre rogante dari.

ERYXIAS, VEL DE DIVITIIS.

SOCRATES, ERISISTRATVS, ERYXIAS.

VM forte fortuna in Iouis liberatoris deambulas
remus porticu, ego & Eryxias Stirienſis, acceſſe-
re ad nos Critias et Eraſiſtrat⁹ Pheacēſis, Eraſiſtra-
ti ex fratre nepos. Aduenerat autem Eraſiſtratus nup ex Si-
cilia, et oris illis. Accedens itaq, Salue ait Socrates, & tu pa-
riter inq, ego, & quenā bona nobis ex Sicilia affers? ERA.
Multa, ſed prius, ſi placet, confideamus. Etm heri a Megē-
ra adueniens, deſatigatus ſum. SOC. Recte quidem, ſi ita vi-
detur. ERA. Quid igitur de rebus illis primum audire vul-
tis? num de Siculis iſſis, quidnam agāt? aut quomodo erga
ciuitatem noſtram ſint affecti? Siquidem illi, mihi idem, qd
veſpē a nobis perpeſſæ videntur, quas ſi quis ad iram parū
per inſtigauerit, inſuperabiles euadunt, donec penitus cum
toto exturbentur nido. Ita & Syracuſani, quos nī quis totis
viribus, ac claſſe valida aggreſſus fuerit, nunq in ditionē
noſtram redigentur, paruis enim illis magis ad iram concit-
tantur, ita, vt longe intolerabilioreſ exiſtant. Nunc autē ad
nos miſere legatos, ciuitatem, vt mihi videtur, non nihil de-
cipere volentes. Interim vero nobis colloquentibus, Syra-
cuſanorū legatos accedere contigit. Eraſiſtratus igitur quē-
dam ex ijs nobis oſtendens, hic tibi Socrates inquit, omniū
Siculorum, & Italorū ditiffimus exiſtit. Nam tantum poſſi-
det terræ, vt ſi quis vel latiffime illam colere velit, abunde
ſufficiat, ac talis qdem, vt nulla ſibi in Græcia cōferri poſſit.
Alia præterea cuncta, quæ diuitiarū cenſentur numero, ve-
luti mancipia, eqs, aurum, & argentum. Ego vero cum illū
ob hominis opulentiam, nugis agitari cernerem, interroga-
ui, & qualis nam vir, Eraſiſtrate, Siculis eſſe videtur? hic in-
quit, inter omnes Siculos & Italos, quemadmodum ditiffi-

mus, ita est & habetur longe pessimus, adeo, ut si Siculum
quempiam interrogas, quemnam scelestissimum, pariter et
opulentissimum esse putet, neminem alium, præter hunc no-
minet. SOC. Cum igitur eum non de minimis, sed quæ mas-
xima videntur, virtute nēpe, ac diuitijs verba facere existi-
marem, ita interrogare cœpi, & quemnam ditio- rem esse ar-
bitraris; nūc eū, qui argenti talēta duo possidet; aut cui ager
duorum talētorum precij obuenerit; ERA. Ut arbitror, cui
ager. SO. Nunquid eadem ratione, si quis vestes, aut stragula
seu alia quædam, preciosiora, q̄ hospes iste possideret, ille
ditior esset; ERA. Recte quidem. SO. Si quis vero harū res-
rum tibi electionem p̄mitteret, quidnam potissimū eliges-
res; ERA. Id quod mihi preciosissimū videretur. SO. Quo-
te ditiorē esse censerēs; ERA. Ita prorsus. SO. Ille igit nūc
nobis ditissimus esse videtur, qui et preciosissima possidet;
ERA. Sane. SO. Nōne igitur, hoc pacto, sani, egrotantibus
ditiores erunt; Longe enim, sanitas res ē preciosior, q̄ infir-
mi alicuius pecunia. Nemo n, non modicum possidere argē-
tum, ac recte valere mallet, q̄ in magni Persarū regis egro-
tare diuicijs. Quādoquidem preciosiorē sanitatem esse pu-
taret. Nunq̄ enim illam potius eligeret, ni pecunijs præstan-
tiorē esse censeret. ERI. Nunq̄. SO. Nunquid si quis sanis
tate preciosius quid possideret, ille et ditissimus esset; ERA.
Vtiq̄. SO. Si quis igitur nunc nos conueniens interrogaret,
potestis ne tu Socrates, Erixia, et Earsistrate, mihi dicere, cu-
ius nam rei possessio homini sit preciosissima, quam si quis
assequutus fuerit, ita uti possit, ut q̄ optime, tam sua, q̄ ami-
corum peragat negocia, age quā nam illam esse dicerem;
ERA. Mihi quidē o Socrates, fœlicitas, p̄ciosissima res hōi
esse videtur. SO. Nec absurde quidem, sed nunquid homines
eos fœlicissimos esse putemus, qui optime agunt; ERI. Ita
mihi videtur. SO. Nunquid ij optime acturi essent, qui tam
in proprijs, q̄ aliorū hominum negocijs, q̄ minime delinq̄

rent, vt plurimum vero recte facerent. ERA. Ita prorsus. SO.
Nonne igitur, qui recte noscerent, quę faciēda, & quę essent
obmittenda, ij rectissime agere scirent, ac q̃ minime delinq̃
rēt. ERA. Ita plane. SO. Illi igitur homines, nobis sapiētissi
mi, pariter & optime agentes, nec non foelicissimi, & ditissi
mi esse viderentur: quādoquidem sapientia res omnium p̃
ciosissima existit. Atqui suscipiens Erasistratus quid inq̃t,
Socrates, homini prodesset, si sapiētia etiam Nestorem ip̃m
superaret, ac interim ad vitę vsum necessarijs careret: vel ut
ti cibo ac potu, indumentisq̃, et si quid aliud tale est, quid il
li inq̃ sapiētia conferret: aut quo pacto opulētissimus esset,
quem nihil ob rerum necessariarum penuriam mendicare
prohiberet. SO. Scite loqueris. Sed nunquid id solum ei acci
deret, qui sapientia p̃ditus esset, cum necessarijs indiges
ret. Si vero quis Pulitionis domum auro & argento refertā
possideret, an nulla is re indigeret. ERA. Atqui nil illi im
pedimento erit, quin cōfestim pro ijs quibus ad vitę vsum
indiget, opes aut pecunias habeat, quibus necessaria emere
& euestigio in cunctis abundare valeat. SO. Proinde, & si
maior pars hominum talem sibi potius domum, q̃ sapienti
am contingere optaret, non tamen deessent, qui sapientiam
& q̃ inde eueniunt, longe pręstantiorem ducerent. Multo
magis consentaneū est, tales, si re quapiā indigerent, potius
sibi eam a sapiētia & illius operibus, q̃ e domo illa obuēni
re malle, aut p̃spicuum ne est, domus vsum varium esse: &
qui ad hominū necessitatē magna & vtilia conferre possit,
ideoq̃ aliquem in tali potius velle domo, q̃ vili habitare tu
gurio. Sapiētie ṽo vsum parę vtilitatis esse, & qui nec mi
nima conferre possit: ac nil interesse, siue qs sapiens, aut ru
dis, etiam in maximis rebus existat. Ideo solere homines sa
pientiā despiciere, nec emptu dignā putare, cū interim mlti
inueniātur, q̃ dom⁹ illius cupressos, ac lapides varios cupi
ant, ac promptissime emere velint. Porro si peritus quispiā

naui gubernator, aut medicus in arte sua excellens, aut alius quispiam, simili arte præditus esset, nūquid tam bene ac recte sciētia sua vti posset? vt etiam magnis opibus p̄ciosiora inde acgrere valeret. Is v̄o qui tā sibi, q̄ alijs recte cōsultare quiret, vt q̄ optima essent, peragerentur, nil tale perficere posset? Quē cū dixissem, respiciēs Erixias, ac sermonē tāq̄ iniuria affectus, suscipiēs, tu igitur inquit Socrates, si v̄a fateri volueris, Callio Hipponici filio ditior tibi esse videris. Quādoq̄dem in nulla re, etiā maxīma, impitiorē te, sed sapientiorē assereres, cū tamen nil interī ditior sis. Atq̄ tu forsitan Erixia inq̄ sermones istos, q̄s nunc versamus, ludū esse nec vere ita se habere arbitraris, sed tāq̄ in alea iactus esse aliquos, quos si quis iecerit, concludentes ita vincere possit, vt nil habeant, quod contra iacere valeant. Ita et cum diuitibus se rem habere putas, nilq̄ hęc, præter sermones q̄sdam non tam veros, q̄ falsos esse, q̄s si quispiam ptulerit, contra dicentes superare possit, q̄ sapientissimi etiam nobis ditissimi existant, tu tñ nugas hęc esse dicas, q̄uis sint verissima. Nec forsitan mirum, pariter ac si homines duo de literis disceptent, ac vnus Socratis nomen ab litera S, alter v̄o ab A incipere asserat, tu sermonem illius meliorem esse dicas, q̄ Socratis nomen ab A, q̄ alterius, qui ab S incipere contendat. Quæ cum dixissem, Erixias ad eos qui aderant respiciens, erubescens, pariter ac subridens, tāq̄ parum memor eorum q̄ antea dicta fuerant. Ego v̄o inquit, Socrates, haud arbitror sermones tales esse oportere, vt nemo, qui illos audiat, ijs persuaderi, aut aliquē inde vtilitatē p̄cipere possit. Quis em̄ homo, si saltē mētis compos foret, credere posset, q̄ sapientissimi, etiā nobis sint ditissimi? verū quod meli⁹ est, ex quo de diuicijs differere incēpim⁹, potius, num bonę an malę sint videamus. SO. Fiat, idq̄ dehinc obseruare conabimur. Sed & tu recte facis, cum nos admones. Cæterum postq̄ sermoni huic principiū dedisti, cur non dicere p̄gis?

num tibi diuitiæ bone, an malæ videantur: quandoquidem sermones priores nihil ad rem facere censēs. Atqui mihi diuitiæ ait, bonæ esse videntur. Cæterum cum adhuc loqui pergeret, inturbans Critias. Tu igitur Eryxia inquit, diuitias bonas esse censēs: ERY. Ita per Iouem, nisi insanirem nec quæpiā esse puto, qui hoc non concedat. CRI. Et ego quæ neminem esse arbitror, qui mihi non cōcedat, diuitias hominibus quibusdā malas esse. Si igitur bonæ essent, quæ pacto nō nullis malæ videri possent: SO. Eūvero, si inter vos quæstio verteretur, vter rectius de re differeret equestri, ut quis optime me posset equitare, egoque eques essem, omnino adniterer, ut vos a disceptatione illa, in gratiam reducerē. Turpe enim mihi putarem, si cum præsens essem, dissidentes vos per viribus haud dirimerē, quousque & si de alia re quadā inter vos dissidiū oriretur, non tamen deceret, si minus inter vos cōueniret, ut ex amicis inimici euaderetis. Nūc igitur cū tali de re disceptetis, quā ad totam spectare vitā necesse est, & vehemēter induciū reuocetur, nū de diuicijs, tamen quæ re vtili, curādum sit, nec ne videaturque Græcis vniuersis non leuis, sed maximū esse momenti (quandoquidem primum filios patres, mox cum ad eā perueniunt ætatem, qua iam sapere videntur, hortari solent, vni huic rei dent operam, uti quæ ditissimi euadant, tanquam si quid habeas, alicuius, sin minus, nullius sis existimationis) vosque non solum vehemēter de ijs, quæ ad tam arduū negociū pertinere videntur, sed etiam de diuicijs ipsis dissentiat, non utrum nigræ sint, an albæ, leues vel graues, sed nūquid bonæ sint, an malæ, ita ut facile res ad inimicitias usque procedere possit, cū de bonis et malis disceptetis, tamen si amici sitis et cognati. Ego quātum in me erit, dissidentes vos minime negligā. Proinde si expedire possem quæ pacto se res habeat, omnino inter vos litem sedarē. Nunc igitur cum id haud meę opes esse cernam, uterque igitur se altere in suam sententiam perducturus confidit, quantum potero, vobis adiūmēto esse conabor, ut

inter vos liquere possit, quēadmodum se res habeat. Tu igitur Critia adnitere, ut nos tibi assentiri cogas. CR. Ego itaque ut coepam, libenteter Eryxiā hunc interrogarem, num sis tibi homines, & iusti, & iniusti esse videantur. ERY. Ita per Iouem, & valde quidem. CR. Quid vero? iniuria quēpiam afficere, num bonū tibi videtur, aut malū? ERY. Malū mihi. CR. Vide ne tibi homo, qui proximorum suorum uxores, argentum mercede corrūpit, iniuste agere, nec ne? maxie cum id a ciuitate & legibus phibeatur. ER. Iniuste mihi agere videtur. CR. Nonne igitur, si homo quāpiam malus, et iniuste agere volens diues existat, & p̄digus, peccare poterit, si pro diuicijs careat, nec habeat, unde p̄fundat, nec exeg possit quē cupiat, minime etiā si voluerit, peccare valebit? quod cum ita sit, nonne satius erit homini illi, egenū, quā diuitē esse? quoniam minus quā vult p̄petrare potest, nam quā mala sunt vult, & rursum quēpiam egrotare, bonum esse, aut malū asseris? ER. malum ego. CR. Sed unumquid tibi homines quidam intemperantes esse videntur? ER. Mihi sane. CR. Nonne igitur, si magis ad sanitatem consequendā tali conferret homini, ut ab immoderato cibi ac potus usu, ac reliquis abstineret voluptatibus, ille pro ob intemperantiam continere nequiret, melius ei esset, ut opibus careret, quibus concupita adipisci valeret, quā ut valde abundaret? nam eo pacto illi peccandi facultas adempta esset, etiam si valde desideraret. SO. Critias igitur bene ac recte differuisse visus est, ita, ut ne Eryxias pudore eorum qui aderant detentus fuisset, p̄cul dubio surrexisset, ac Critiam verberasset, adeo se a re magna decidisse putabat, postquam illi palam factum fuit, quod antea haud recte de diuicijs sensisset. Ego pro cum taliter Eryxiam affectum visissem, & cohibere vellem, ne longius, & ad conuicia usque contentio p̄cederet, hos inquit sermones, cum pridie vir sapiens, Prodicus Kius in Lycio protulisset, ita his qui aderant, nugari visus est, ut nemini quod vera diceret, p̄suadere potuerit.

Verum adolescens quidam admodum iuuenis, ac loquax,
accedens, ac iuxta cōsidens, illū irridebat, ac subsannabat,
quociensque sermonem priorem repetere vellet, intertur-
babat. Quamobrem magis ab audientibus collaudatus fuit,
it, q̄ Prodicus. ER. Sed nunquid nobis sermones illos refer-
re potes? SO. Maxime, si modo recorder, ita em̄, vt arbitror
se habebant. Interrogabat eum adolescens, nū diuitias ma-
las esse putaret, an bonas. Hic autem, vt tu nunc, respondit,
bonis & probis hominibus, & qui opibus, cū oporteret, re-
cte vtī nōssent, bonas esse, improbis nō, & q̄ illis vtī nescirēt,
malas. Similiterq; ingt in om̄ibus accidit rebus, quales em̄
sunt ij, qui rebus aliq̄ib⁹ vtūtur, tales & illis res ipsas esse
necesse est. Vnde recte mihi ab Archilocho dictū videtur,
tales esse sapientibus munitiōes, quales et illis obuenerint.
Intulit igitur adolescentulas, si quis me sapientem faceret,
ea sapientia, qua boni viri sapiētes existunt, pariter necesse
esset, vt & alias res mihi bonas faceret, rāet si ego nullā earū
curam haberē, quoniā p̄ indocto sapientem redderet. Quē
admodum si quis me nunc grāmaticum faceret, necesse q̄q;
esset, vt & alia, quę ad grāmaticam ptinent, mihi conferret.
Et si musicum, quę ad musicam. Pariter si me bonū faceret,
necesse esset, vt & res ipsas mihi bonas faceret. Nec hoc ne-
gauit Prodicus, sed annuit. Nūquid igitur, adolescens ait, vi-
detur tibi, quemadmodū domū edificare, hominis opus est,
ita & hominis opus esse, vt & res faciat bonas, aut necesse
ne est, quales ab initio fuere, siue bonę, siue malę, tales etiā
semp permanere. Prodicus nō, meo iudicio, suspicans, ser-
mones sibi admodū sinistre cessuros, ne tamen in omnium
cōspectu ab adolescente sibi ip̄i cōtrarius esse redargueret
(nam soli id sibi accidere flocci faciebat) ab homis ope di-
uersum quid esse respōdit, quid igitur tibi (iuuenis ait) vi-
detur, disci ne potest virtus, aut solū insita est? Disci potest
Prodicus ait. Nōne igitur inquit adolescens, stolidus tibi vi-

deretur, qui se precibus a deis impetrare speraret, ut grammaticus fieret, aut musicus, aliamue artem quandam acciperet, & non potius necesse duceret, ut illam ab alio addiceret, aut propria industria reperiret; nec hoc Prodicus negauit. Nonne igitur adolescens ait, tu Prodice, quum dijs supplicas, ut foeliciter agas, bonaq; tibi eueniant, nil tunc aliud oras, nisi ut probus, & bonus fias. Quandoquidem bonis & p his hominibus, res quoq; bonae existunt, malis vero malae. Si igitur virtus disci potest, nil aliud petere videris, q; ut q ignoras discas. Ego x̄o, Prodicto, iudicio meo, nil sinistre accidisse dicebam, si in eo deceptus fuisset, q; existimaret, nobis quae a deis peteremus, etiam confestim posse contingere. Perinde, ac si quotidie deorum templa religiose visitares, ac roges, ut tibi bona concedant, cum interim tamen ignores, utrum possibile sit, ut quae postulas, tibi tribuere queant. Quoadmodum si ad Grammatici fores accederes, ac rogares, ut tibi nil aliud agentis, grammaticae scientiam traderet, qua accepta, confestim grammatici munia peragere posses. Prodicus vero, interim quum haec dicerem, cum adolescente, tanq; se vindicaturus, contendebat, ac ea, q; & tu nunc in medium pferebat, aegre ferens, si frustra deis supplicare videretur. Interi x̄o gymnasiarcha accedens, illum e gymnasio abire iussit, tanq; de rebus, iuuenib; haud idoneis differeret, et si non idoneis, pculdubio malis. Hec tibi ideo referre volui, ut cerneres, quoadmodum se homines erga philosophiam habeant. Etenim q;uis Prodicus ipse, cum talia dixisset, ita hominibus delirare visus est, ut gymnasio eiceretur. Tu tamen nunc tibi adeo recte differuisse videris, ut non solum presentibus his persuaferis, sed etiam contra dicentes, assentiri coegeris. Veluti si duo homines, in iudicio, de re eadem testimonium ferrent, quum vnus bonus ac probus, alter vero malus esse censeretur, tu propter mali testimonium, haud multum iudices moturum iri existimas, sed forsitan etiam

am cōtraria iudicatuſos. Si vero bonus ac probus illud idē
ferret testimonium, omnia verissime dicta videri, ita & nūc
his qui adſunt, de te, & Prodicō accidiſſe putas, vt illum ſo-
phiſtam & arrogantem eſſe ducant, te autem ciuilem, ac lō-
ge virum digniorem, ideo eos arbitrari oportere, non tam
ſermōes, q̄ loquentes ipſos, quales nam ſint conſideran-
dos eſſe, ER. Atqui, & ſi tu Socrates, hac iocando loqueris,
mihi tamen Critias non nihil dixiſſe videtur, SO. Itaq; per
Iouem, quoniam circa hęc non ſolum de modo, ſed et re ipſa
bene ac recte diſſeruſſe videmini, cur non & q̄ reſtant ab-
ſoluitis? Mea enim ſententia, vobis conſideratione quid di-
gnum, ſupereſſe videtur. Cum enim vtrinq; conſentiatis, di-
uitias quibusdam bonas, alijs vero eſſe malas, reſtat conſi-
derare, quid nam id ipſum ſit, quod diteſcere appellamus.
Niſi enim id prius cognoueritis, nequa q̄, vtrum bonum, an
malum ſit, explicare poteritis. Proinde & ego quoq; pro vi-
ribus vna vobiſcum conſiderare paratus ſum. Dicat igitur
nobis, qui diuicias bonas eſſe contendit, quid nam illarum
nomine cotineri arbitretur? ER. Atqui o Socrates, ego in de-
finiendis diuicijs, nil me ab aliorum hominum opinione diſ-
ſentire arbitror. Siq; dem opes poſſidere q̄ plurimas, id ipſum
& diteſcere aſſero, arbitrorq; Critiam hunc, nil aliud diuitias
eſſe putare, SO. Reſtat igitur, vt conſideremus, quid nā
opes exiſtant, ne paulo poſt, de eadem re diſcrepare videamur.
Sane Chartaginēſes tali vtuntur nomiſmate, in pelli-
cula minuta, quippiā ſtateris magnitudine colligatur, ſed
quid nam id ſit, nemo præter huius rei artiſices nouit, qua
ſignata, pecuniam eſſe cenſent, & qui plures tales poſſidet
pellículas, illum quoque opulentiffimum eſſe putant. Si
vero apud nos quiſpiam, multas tales haberet, nihilo diti-
or eſſet, q̄ ſi lapillos montanos q̄ plurimos poſſideret. La-
cedemonij autem ferreo vtuntur nummo, eoq; ex ferro cō-
ſecto inuſtili, ac quicunq; plures ex tali ferro nummos ſorti-

quis fuerit, is quoque ditissimus esse videtur, cum alibi nullius sit precij. In Aethiopia vero rotundis utuntur lapillis, qui viro Spartano minime vsui essent. Inter Scythas aut Nomades si quis Pulytionis domum possideret, nihilo ditior esse censeretur, quam si apud nos montem Lycabetem, sterilem illud obtineret. Hinc liquet, quod non singula haec opes existant, quoniam nonnulli, si talia possiderent, nihilo propterea ditiores viderentur. Verum sunt haec quibusdam opes, ditioresque existunt, qui talia possident, alijs vero minime, nec opulentiores euadunt, quemadmodum nec eadem omnibus honesta, & turpia sunt, sed alijs alia. Proinde si considerare volumus, cur nam Scythis domus minus opes existant, nobis vero secus, aut Carthaginensibus pelliculae sint opes, nobis vero minime. Lacedaemonijs quoque ferrum, nobis autem non ita. Sic potissimum inueniemus, si quis Athenis lapidem triuialem, nullius utilitatis, mille tamen ponderantem talenta, possideret, nunquid propterea ditior reputaretur? ER. Non, ut mihi videtur. SO. Si vero quispiam mille talenta Lychniti possideret lapidis, nonne illum longe ditissimum esse diceremus? ER. Prorsus. SO. Ob id nempe, quoniam hic nobis utilis, ille vero inutilis esset. ER. Certe. SO. Similiter ergo inter Scythas, huius rei gratia, domus minime inter opes censentur, quoniam nullius apud eos utilitatis existant. Longe enim vir Scythae indumentum pelliceum, adibus etiam pulcherrimis praeferreret, quoniam hoc sibi utile existeret, illae vero essent inutiles. Nec nos quidem Carthaginensium nomismata nobis opes esse duceremus, quoniam illis non, ut argento, necessaria comparare possemus, ac ideo inutilia essent. Quapropter par est, ut quae nobis sunt utilia, illa etiam opes existant, quae vero inutilia, minime. Atqui suscipiens Eryxias, nonne inquit Socrates, inter nos disceptationibus & offensionibus, ac multis alijs utimur? Opes igitur illa nobis erunt, nam utilia esse videntur. Sane, nec sic quidem nobis quid

opes sint liquet. Etenim quod necesse sit, utiles esse, si opes esse
debeant, hoc ferme ab omnibus conceditur. Verum postquam
non cuncta, quenam tandem opes erunt? SO. Age igitur, et
cuius forte quod querimus inuenietur, si rursus consideraue-
rimus, quidnam id sit, propter quod opibus utimur, & cuius
rei gratia pecuniarum inuenta sit possessio. Quemadmodum
pro pellendis morbis pharmaca. Forsitan enim hoc pacto,
nobis res manifestior fiet. Quandoquidem necesse videtur,
ut quaecumque opes existant, eadem sint & utilia, sitque id quod
opes vocamus, ex utilium genere quid, reliquum est, ut con-
sideremus, ad quamnam utilitatem conferat, opibus uti. Et
enim cuncta fortassis, quibus utilitatis nostrae gratia utimur,
etiam sunt utilia, quemadmodum omnia, quae animam habent,
animalia, sed tamen in animalium genere, quid hominem vo-
camus. Proinde, si quis nos interrogaret, quam nam rem tol-
li necesse foret, ut medicandi arte, & illius opera, haud indi-
geremus, recte illi respondere possemus, si morbi a corpori-
bus pellerentur, ac penitus non orirentur, aut mox, ut orti
essent, abigerentur. Hinc ut videtur, patet, medicandi artem
ex illis esse scientiis, quae ad pellendos morbos conducunt.
Rursus si quis nos interrogaret, quanam res tolli deberet,
ut pecuniis non indigeremus, quid nam illi respondere posse-
mus? Quid si res non ita patet, sic consideremus. Si possibile esset,
hominem absque cibo & potu vivere, ut nec esuriret, nec sitiret,
numquid cibo potuue, aut argento, siue re alia quadam indigeret
ut hae comparare posset? ER. Minime, ut mihi videtur. SO. Non
ne eodem pacto, si nec aliis quicquam ad corporis egeremus cultum quibus
nunc indigemus, veluti calore, aut frigore, nonnunquam & aliis, quibus
cum corpus indiget expetere videtur. Si quidem inutiles
nobis forent, quae vocantur pecuniae, si penitus nemo nos ege-
ret rebus, propter quas nunc diuitias appetimus, ut nobis ad
expendas cupiditates, & reliqua corporis necessaria, quibus
quotidie indigemus, sufficerent. Si igitur ob indigentiam

earū rerū, quæ ad corporis pertinent cultum, utilis est di-
uitiarum possessio; ergo si illę tollātur e medio, nihil opib⁹
indigebimus, seu forsitan penitus opes non erunt. ER. Sic
apparet. SO. Apparet igitur, vt videtur, eas res, quæ nobis
ad vsum illum sunt vtilēs, opes esse. Atqui valde aberratis
ratione. Sed quid ad hoc dicemus? possibile ne est, vnam ac
eandem rem ad vnum et idem opus vtilem esse, et inutile?
ER. Minime hoc ego assererē. SO. Verū si ad opus aliquod
re aliqua indigem⁹, illa & utilis nobis esse videtur, Sin mi-
nus, inutilis. ER. Probe. SO. Nōne si absq; igne statuā cōfla-
re possem⁹ enēā, nequaquā ad illi⁹ cōfectionē igne indigeres-
mus? Si vero non indigeremus, nonne inutilis esset? Eadem
ratio & in alijs est. ER. Eadem certe. SO. Nonne igitur res il-
la, sine qua opus aliquod fieri potest, minime ad opus illd
nobis utilis videtur? ER. Minime. SO. Si igitur possibile es-
set, aliquando absq; auro & argento, ac reliquis similibus,
quibus non ad corporis ipsius vsum, vt cibo, potu, indumē-
tis, stratis, ac ædibus vtimur, corporis tollere indigentiam,
ita, vt amplius non egeremus, nōne nobis nec auro, neq; ar-
gento, neq; id genus reliquis opus esse viderentur? quū pla-
ne etiam sine illis viuere possemus. ER. Ita sane videretur.
SO. Nōne igitur illa nobis ideo opes haud viderentur, quod
niam nullius utilitatis essent, sed illa nobis diuitiæ forēt, quæ
bus ea quæ vtilia essent, comparare possemus? ER. Atqui
Socrates, nunquā mihi persuadere posses, qd aurum & argen-
tum, ac reliqua huiusmodi, nobis opes haud sint. Verū hoc
mihi valde persuasum est; qd ea quę nobis inutilia sunt, neq;
opum numero censi possint. Vtilissime vero opes, quę et
vtilēs existunt. At minime persuaseris mihi, qd tales ad vitæ
vsum sint inutiles, quoniam eis quę necessaria sunt compa-
ramus. SO. Age igitur, etiam de his differamus, sunt ne ho-
mines aliqui, qui Musicam docent, siue Grammaticam, aut
aliam quandam scientiam? ER. Sunt equidē. SO. Nonne ho-

mines illi talibus sciētijs necessaria sibi comparant, illas p
ijs quibus indigent, permutantes, quemadmodum nos pro
auro & argento. ER. Ita prorsus. SO. Nonne igitur cum sci
entis ea comparant, quibus ad vitæ necessitatem utatur, il
le etiā ad vitæ vsum utiles erunt. Nā & argentum ideo uti
le esse dicebamus, quia pro eo, quæ ad vitæ vsum necessaria
sunt, comparare possemus. ER. Ita plane. SO. Nunquid igi
tur, cum scientiæ ad necessaria comparanda utiles videntur
etiā nobis opes erunt, eadem ratiōe, qua aurum & argen
tum. Hinc constat, q̄ qui scientias possident, etiā ditiores
existant. Paulo ante v̄o admodum moleste ferebamus, si ta
les essent ditissimi. Atqui necesse est, ex his q̄ nunc cōcessi
mus, & hoc quoq̄ fateri, nōnunq̄ peritissimos, etiā ditissi
mos esse. Si enim quispiam nos interrogaret, num equum
vnicuiq̄ homini utilem esse putaremus, responderes, ut ara
bitror, ijs qui recte equo uti nossent, utile esse, nescientibus
v̄o minime. ER. Ita profecto responderem. SO. Nonne eas
dem ratione, non omni homini pharmacū utile esse diceres,
sed solum illi, qui sciret, quo pacto uti deberet. ER. Ita pla
ne. SO. Nonne & in om̄ibus alijs similiter. ER. Sic videtur.
SO. Aurū igitur & argentū, nec non reliqua, q̄ opum cens
sentur numero, solum illi utilia erunt, quicunq̄ norit, q̄ pas
cto ijs uti debeat. ER. Ita prorsus. SO. Nonne paulo ante vi
sum est, boni & honesti tantum viri esse, scire, vbi & quē ad
modum singulis his sit utendum. ER. Ita profecto. SO. So
lum igitur bonis & honestis viris talia erunt utilia, quoniā
n̄ soli recte uti norunt, & si illis solum utilia, constat etiam,
q̄ solum ijs opes existant. Proinde si quis equitandi imperi
tum, equos tamen habentem plurimos, sed propter incitiā
inutiles, equitem faceret, nonne pariter illum ditiozem red
deret. Nam quæ illi antea inutilia erant, utilia faceret. Ideo
si quis homini scientiam quandam traderet, illum obiter &
locupletiozem redderet. ER. Sic mihi quoq̄ videtur, tãetsi

iureitrando affirmare possem, nihil Critia huic sermonibus
his persuasum esse. CR. Recte per Iouem. Nam plane insa-
nirem, si illis crederem. Ceterum cur non & illum sermonē
absolvere p̄gitis? q̄ ea quæ vulgo censentur, haud opes exi-
stant, veluti aurum, argentum, ac reliqua huiusmodi, vt cū
ego sermones istos, quos tu nūc explicas, audiam, q̄ maxia
admiratione ducar. SO. Atqui videris mihi Critia ita sermo-
nibus meis oblectari, quēdmōdū quū circulatores illos Ho-
meri versus vndiq̄ connectentes decantare audis. Quādo-
q̄dem nihil ijs quē diximus, veritatis inesse putas. Verunta-
men & illa quoq̄, quēadmodum desideras, explicare conas-
bimur. Videtur ne tibi ædificantibus aurum & argentū ad
domus structurā vtile esse? CR. Videtur equidem. SO. Sed
nūquid hæc ideo vtilia esse dicemus, vt ea quę ad domus p̄ti-
nent structuram, veluti, lapides, lateres, ligna, & si qua sunt
etalia, comparare possint, aut etiam propter instrumēta, quī-
bus ad domus ædificationem indigere videntur, & quibus
ligna ac lapides, nec nō similia preparare valeant? CR. Ad
cuncta hæc mihi vtilia esse videntur. SO. Nōne idem & in
alijs opificijs non solum p̄pter ea, q̄bus ad singula vtimur
opera, sed & quibus ista preparamus, & sine quibus illa p̄-
fici nequeunt. CR. Recte admodum. SO. Nōne eodem mo-
do omnia ea, sine q̄bus hæc, aut etiam his prestantiora, parī-
terq̄ illa, & si qua magis excellunt, absolui non possunt, ne-
cesse est ad idem opus esse necessaria? CR. Nil p̄hibet hæc
ita se habere. SO. Proin, si q̄sp̄iā cuncta ad quemlibet vsum
vel antea haberet, aut absq̄ auro & argēto consequi posset
indigeret ne auro, seu argento, vt ea cōparare valeret? CR.
Minime vt mihi videtur. SO. Quid x̄o, si homo cibo, & po-
tu, indumentisq̄, nec non alijs ad corporis vsum conferentī-
bus, abundaret, num & illi aurum & argentum, vel simile
quid prodesset, vt quæ antea haberet, asseq̄ posset? CR. Nes-
quaq̄. SO. Nōne igitur liquet, q̄ tū homo neq̄ auro, neq̄ ar-

gento ad corporis vsum indigeret: CR. Plane liquet. SO. Nonne igitur, si aurum & argentum ad vsum talem inutilia videntur, nequaquam rursus utilia esse possunt: Impossibile enim est, eandem rem ad vsum eundem utilem esse, & inutilem. CR. Impossibile profecto. SO. Pari ratione se nostra habet. Si enim semel aurum vel argentum ad rem aliquam utile erit non iterum fiet inutile. Sed nunquid possunt res quedam ad opera aliqua esse male, ad alia vero bene. CR. Ita ego assererem. SO. Atqui possibile ne est rem malam, ad opus bonum utilem esse: CR. Nequaquam, ut mihi videtur. SO. Bona vero opera nonne ea esse dicimus, quae homines virtutis adminiculo opantur: CR. Ita sane. SO. Sed nunquid possibile esset hominem disciplinam aliquam, quae verbis traditur, addiscere posse, si penitus auditu, aut tali quadam re careret: CR. Minime per Iouem. SO. Nonne igitur auditus ad perdiscendam virtutem utilis videtur: Quandoquidem per auditum virtus discitur, & illo ad percipiendas disciplinas utimur. CR. Utilis videtur. SO. Nonne si medicandi ars egrotantem curare potest, illa nonnumquam nobis ad virtutem utilis apparet: quoniam per medicandi artem auditus restituitur: CR. Nil prohibet. SO. Pari quoque ratione, cum medicandi opem pecunijs comparamus, nonne videntur nobis pecuniae utiles esse ad virtutem: CR. Ita plane se res habet. SO. Nonne pariter eodem modo utilia videntur ea, quorum interuentu pecunias comparamus: CR. Omnino quidem omnia. SO. Sed nunquid videtur tibi, hominem e malis & turpibus rebus, argentum conquirere posse: quo habito, medicandi subsidium assequi, & rursus auditum recuperare queat, quod alias impossibile esset, ac eo ipso ad virtutis, vel aliorum similium vsum convertere: CR. Ita sane mihi videtur. SO. Nonne tum malum utile erit ad virtutem: CR. Constat. SO. Nonne igitur necesse est, ut ea, per quae ad singulas res utilia consequimur, eadem etiam ad illa sint utilia: CR. Apparet sane. SO. Apparet igitur,

nonnūq̃ res malas, ad bonum aliquid vtilis esse. Et vt hæc manifestius pateant, si ad singula quęq̃ ea sunt vtilia, sine quibus nil fieri potest, nisi illa prius existant, age, quid ad hæc dices, est ne possibile, vt imperitia ad scientiā vtilis existat: aut morbus ad sanitatem: vel improbitas ad virtutem: CR. Nunq̃ hoc dicerem. SO. Verū tamen hoc fateri necesse est, nemini scientiam aliquam euenire posse, nisi prius imperitus fuerit, nec sanitatem ei, qui non antea ægrotauerit, neq̃ virtutē, vbi non improbitas dominata sit. ER. Sic mihi apparet. SO. Nōne igitur necesse videtur, ea, sine quib⁹ aliqd fieri impossibile est, eadem etiam ad illud vtilia esse: Quapropter nobis imperitia vtilis erit ad scientiam, ac morbus ad sanitatem, nec non improbitas ad virtutem. Cæterum cum eū valde ob sermōes hos dubitare, & nequaquā, q̃ non omnia hæc vtilia forent, credere viderem, intelligeremq̃, idem esse illi persuadere, quod lapidem (vt in prouerbio est) elixare hos sermones inq̃, valere sinamus. Et q̃niam inter nos conuenire nequit, num ea, quę sunt vtilia, etiam opes existant, nec ne, quid de hoc dicemus: Nunquid hominem foelicitiorē, & meliorem esse putemus, qui plurimis ad corporis curā, & vitæ indiget dietam: aut eum, qui minimis & tenuissimis contentus est: Ac forte hoc potissimum consideratione nostra deprehendem⁹, si hominem ipsum cum semetipso contulerimus, ac considerauerimus, quis nam hominis melior sit habitus, num cum ægrotat, aut cum recte valet. CR. Atqui haud multa consideratione hoc indiget. SO. Forsitan quia cunctis hominibus facile cognitu sit, q̃ recte valentis habitus melior est, q̃ ægrotantis. CR. Ita prorsus. SO. Verū quādo plurimis ac varijs potius indigemus rebus, num cū egrotamus, aut cum sani sumus: CR. Cum ægrotamus. SO. Igitur cū pessime nosmet ipsos affectos esse sentim⁹, cū valde, & potissimum corporearum voluptatum desiderio et indigentia tenemur: CR. Ita sane. SO. Nonne eadem ratione,

quæadmodum tñ quis sibi optime habere videtur, cum mi-
nime talibus indiget. Ita rursus, si duo essent homines, ex q-
bus vnus valde & multum appetentia ac indigentia earū
teneretur concupiscentiarū, quibus vt plurimum homines
conflictantur, veluti alea, ebrietate, aut gulositate, ac reliqs
(nam omnia hæc nil aliud q̃ cōcupiscētia quædam existūt)
alter vero parum concupisceret, & animo quietus esset, nō
ne melius affect⁹ videretur, qui pauca, vel nulla, q̃ qui val-
de, & multa concupisceret. CR. Melius certe. SO. Concupi-
scentiæ vero omnes, sunt ne aliud quid, q̃ rerum quarundā
defectus. CR. Nil aliud. SO. Qui igitur multis talib⁹ obno-
xiū sunt passionibus, peiore habitu sunt, q̃ qui penitus nū-
lis, aut q̃ paucissimis, nam multa illis desunt. CR. Recte ad-
modū. SO. Igitur tales admodū miseros esse puto, & quan-
to magis passionibus obnoxios, tanto etiā miseriore. CR.
Recte sentire videris. SO. Sed nonne impossibile videtur,
aliqua nobis ad corporis cultum vtilia esse, si illis minime
ad vsum illū indigeam⁹. CR. Impossibile certe. SO. Necesse
igitur est, si illa nobis ad corporis cultum vtilia esse debent
vt etiam pariter ijs ad vsum talem indigeamus. CR. Ita mi-
hi videtur. SO. Nonne autem quū plurima ad corporis cul-
tum vtilia existunt, tum etiam plurimis ad vsum illum ni-
digere videmur. Siquidem necesse est, vt cunctis indigeam⁹
vtilibus. CR. Mihi quidem ita se res habere videtur. SO. Igi-
tur eadem ratione necesse videtur, illos, quibus multæ
obueniunt opes, multis quoq̃ quæ ad corporis pers-
tinent cultum, indigere. Nam quæ ad vsum illum
sunt vtilia, opes esse videntur, ita vt necessas-
rio nobis n̄, q̃ sunt ditissimi, pessime q̃q̃ affecti appa-
reant, quandoquidem plurimis talibus indigere videntur.
cñ

PLATONIS DIALOGVS DE IVSTO.
SOCRATES.

Otis ne es nobis qd sit iustū explicare: an ꝑo haud dignū tibi videtur, sermonem de illo fieri? N. Dignissimum sane mihi videtur. SO. Quid igitur iustum est? N. Quid aliud, q̃ cuncta ea, quæ iusta putantur. SO. Atqui non ita mihi responde, sed quemadmodū si tu me interrogares, quid esset oculus, ego tibi respōderē, id, cum quo videmus. Q. si me etiā ostendere iuberēs, ostēderem quoq̃. Similiter si me interrogares, quod nā animæ nomen esset, ego tibi respōderem, id quo cognoscimus. Ac rursus, si me interrogares, quid vox esset, ego responderem id quo differimus. Ita & tu mihi nunc quoq̃ responde, quid nam iustum sit, quo vti solemus, quemadmodum ijs, de quibus iam dixi. N. Verꝫ haud facile ita tibi respōdere possem. S. Ceterū cum potis non es, forsitan hoc pacto facile inueniē? Age maius ac minus, quo pacto discernere possum? nonne, mensura? N. Ita sane. S. Verꝫ qua nam arte, post mensuram, nonne mensurandi? N. Certe. S. Quæ ꝑo leuia ac grauiā, nōne pondere? N. Prorsus. S. Sed qua nam arte post pondus, nōne ponderādi? N. Omnino quidem. S. At vero iusta & iniusta, quo nam instrumēti discerniculo cognoscere valemus, ac post instrumentum, qua deinceps arte: nūquid sic tibi res patet? N. Nequaquā. S. Age rursus ita, cum de maiori & minoribus dubitamus, qui nam inter nos discernent, nōne mensores? N. Ita certe. S. Cum autem de multis et paucis qui nam discernent, nonne Arithmetæ? N. Cur non? S. Quū ꝑo de iustis & iniustis, inter nos heremus, ad quos nam accedere possumus, qui inter nos discernent? dic age. N. Forsitan iudices dicis, o Socrates. S. Euge inuenisti. Proinde et hoc inquirere conabimur, q̃ igitur pacto inter nos mensores, cū de magnis & paruis dubitamus, discernunt, nonne mēsurādo? N. Recte. S. Quid autē, si de grauibz & leuibz: nōne

ponderantes ponderando: N. Ita certe. S. At quum, de iustis & iniustis: Age responde. N. Nil quod respondeam habeo. S. Forsitan dicēdo rem discernent: N. Ita sane. S. Loquēdo igitur discernūt iudices, quū de iustis et iniustis dijudicāt: N. Prorsus. S. Mensurātes autem de paruis & magnis, quū mensurant. Nam mensura est que discernit. N. Ita est. S. Ponderantes ꝑo de grauibus & leuibus, quum ponderant. Nā libra est que discernit. N. Libra profecto. S. Arithmetici autē de multis & paucis, quū numerant. Nā numer⁹ est q̄ discernit. N. Ita sane. S. Dicendo igitur iudices, vt iam confessi sumus, de iustis et iniustis dijudicant. Sermo enim est, q̄ discernit. N. Recte dicis Socrates. S. Vere igitur vt videtur sermo est, q̄ iusta & iniusta discernūtur. N. Ita videtur. S. Quid igitur iustum est & iniustum: Etenim si quis nos ita interrogaret, quādoquidem mensura, ac mensurandi ars, nec non mēsor ipse inter maius & minus discernunt, qd̄ igitur maius ē ac minus: responderemus vtiq̄, maius esse illud, quod superat, minus vero quod superatur. Pariterq̄, cum inter graue & leue, libra, ac ponderandi ars, nec non pōderator ipse discernūt, diceremus, id quod deorsum in libra vergit, graue, qd̄ vero sursum, leue esse. Eodem modo, si quis nos interrogaret, q̄niam inter iustum & iniustum, sermo, & iudicādi ars nec non iudex discernūt, quid igitur iustum est, et iniustum: Quid illi respondere possemus: aut nondum habemus, qd̄ illi respondeamus: N. Nondum profecto. S. Nunquid hōies volentes aut inuitos, id quod iniustum appellamus, habere putas, ita vt sponte illos existimes iniuste agere, ac iniustos esse, an coacte: N. Spōte o Socrates mali sunt. S. Sponte igit̄, tu homines malos & iniustos esse putas: N. Ita prorsus, sed num tu aliter censes: S. Minime, si poetæ credendum est. N. Cui nam poetæ: S. Qui inquit, Nemo malus sponte, foelix est nemo coacte. N. Sed vetus o Socrates prouerbiū est, Multa mentiri poetas. S. Admiras

tionem duceret, si poeta iste in hoc mendacium diceret. Ceterum
si tibi vacat, considerem, num verum dixerit, nec ne. N. Pla
ne mihi vacat. S. Age igitur, utrum iustum esse putas, cum quod
verum dicit, aut cum mendacium. N. Cum verum. S. Mentiri
igitur iniustum est. N. Ita sane. S. Sed nunquid decipere, iustum
esse putas, aut non decipere. N. Non decipere. S. Igitur deci
pere iniustum est. N. Recte dicis. S. Quid deinde offendere ne
iustum est, an prodesse. N. Prodesse. S. Offendere igitur ini
ustum est. N. Ita prorsus. S. Igitur verum dicere, et neminem
decipere, prodesse quoque, iustum est, mentiri autem, & offen
dere, nec non decipere iniustum. N. Ita per Iovem, & valde
quidem. S. Sed nunquid etiam hostes. N. minime. S. Sed hosti
bus obesse iustum est, prodesse vero iniustum. N. Sic plane
S. Nonne & hostes, quum decipiunt, iustum est offendere. N.
Cur non. S. Quid autem, nonne mentiri, ut hostes circumueni
amus & ledamus iustum est. N. Prorsus. S. Amicis autem pro
desse, nonne iustum dicis. N. Ita sane. S. Nunquid non decipi
entibus, aut illis etiam, quod utilitatis suae gratia decipiunt. N.
Etiam decipientibus per Iovem. S. Ergo decipientibus quoque
iustum est prodesse. N. Ita profecto. S. Sed nunquid non men
tientibus, aut etiam mentientibus. N. Et mentientibus quoque ami
cis prodesse iustum est. S. Igitur ut videtur, mentiri ac verum
dicere iustum est pariter & iniustum. N. Recte quidem. S. De
cipere quoque iustum est & iniustum. N. Ita sane. S. Omnia igitur
pariter, ut apparet, iusta sunt et iniusta. N. Ita mihi videtur.
S. Audi igitur, nonne ego oculum habeo, dextrum & sinistrum
quodadmodum alij homines. N. Habes quidem. S. Nisi quoque
partem, unam dextram, alteram sinistram. N. Omnino. S. Et
manum dextram & sinistram. N. Sic est. S. Nonne igitur, si ea
nominare, quod tu & dextra, et sinistra esse ais, ac te interroga
re, posses ne mihi dicere, & quae dextra essent, & quod sinistra.
N. Possem. S. Age igitur, quum eadem nomino, quod tu iusta esse di
cis, & quod iniusta, poteris ne mihi dicere, quoniam sunt iusta, & quod

iniusta: N. Mihi quidem videtur, singula quæ decēter, & suo
fiunt tempore, iusta esse, quæ vō indecenter, nec suo tēpore
iniusta. S. Recte tibi videtur. Qui igitur decenter singula
hæc facit, iusta facit, qui vero indecenter, iniusta: N. Ita est.
S. Nōne qui iusta facit, iustus est, qui autē iniusta, iniustus: N.
Sic se res habet. S. Quis igitur, decenti tempore, secare, vres
re, & extenuare potis est: N. Medicus. S. Nū quia nouit, an ob
aliā causam: N. Quia nouit. S. Quis autē, recte suo tēpore,
fodere, arare, & plātare potest: N. Agricola. S. Nū quia no
uit, aut quia nō nouit: N. Quia nouit. S. Nōne & in alijs pa
riter, q̄ nouit, potest ea q̄ decēt, pagere decēter, & tēpore su
o, qui vō non nouit, nequaquā: N. Ita est. S. Qui igitur mentis
ri, & decipere, nec non pdesse nouit, potis est, singula hæc des
center, & suo facere tēpore. Qui vō non nouit, haud ita. N.
Vera dicis. S. Qui igit̄ hæc facit decēter, iustus ē: N. Ita sane
S. Nam p scientiā quādam facit. N. Cur nō: S. Per scientiam
igitur iustus est iustus: N. Recte quidem. S. Nonne iniustus
per contrarium iusto est iniustus: N. Apparet. S. Iustus autē
ppter sapientiam iustus ē: N. Plane. S. Per imperitiā igit̄
iniustus est iniustus: N. Videtur. S. Cum igitur progenitores
nobis sapientiam reliquerint, iusticiam reliquisse videntur,
cum vero imperitiā, iniusticiā: N. Ita apparet. S. At vo
lentes ne homines imperiti sunt, aut nolentes: N. Nolētes.
S. Igitur & nolentes iniusti sunt: N. Ita vdetur. S. At iniusti
mali sunt: N. Ita, p̄sus. S. Nolētes igitur mali & iniusti: N.
Omnino quidem. S. Nonne propterea quia iniusti sunt, ini
uste agunt: N. Sic est. S. Nolentes igitur: N. Valde q̄dem. S.
Sed nunquid propter nolle fit velle: N. Minime. S. Propter
iniustū autem esse, fit iniustum. N. Recte. S. Iniustum igitur
contra voluntatem accidit: N. Contra voluntatem. S. Con
tra voluntatem igitur homines iniuste agunt, iniusti q̄ sunt,
et mali: N. Contra voluntatem, vt apparet. Non igitur peo
ta noster mentitus est. N. Nequaquā, vt videtur.

PLATONIS DIALOGVS DE VIRTVTE.
NUM DOCERI POSSIT.

SOCRATES.

GE, doceri ne virtus potest, an doceri nequit, sed
virtute homines boni fiunt, aut aliquo modo alio?
N. Nihil habeo o Socrates, quod nunc de hac re di
cam. S. Atqui ita de illa consideremus, si quis ea virtute bo
nus fieri vellet, qua boni sunt coci periti, vnde potissimum
fieri posset? N. Patet, si a doctis disceret cocis. S. Si vero quis
medicus peritus fieri desideraret, ad quem illum accedes
re oporteret, vt peritus fieret medicus? N. Liquet, qd ad pstan
tem medicum aliquem. S. Si autem ea virtute bonus fieri vel
let, qua periti sunt fabri lignarii? N. Ad fabros lignarios. N.
Si vero ea virtute bonus vellet fieri, qua homines boni sunt,
ac sapientes, ad quem illum accedere necesse esset, vt eam
perdiscere posset? N. Ad virum bonum, vt arbitror, si saltim
virtus doceri potest, quam enim alias? S. Age, quam viri bo
ni fuere, vt consideremus, num illi forte sint, qd bonos facere
possent. N. Thucidides ac Themistocles, nec non Aristides
& Pericles. S. Vnumquemque igitur illorum preceptorem alius
cuius appellare possemus? N. Nequaquam, non enim hoc dico.
S. Quid autem discipulum, aut peregrinum quendam, seu ci
uem, vel alium quempiam, liberum aut seruum, vt quis occasi
onem haberet, qd illorum conuersatione bonus & sapiens fie
ri posset. N. Sed nec hoc quidem dico. S. Forsitan quia alijs ho
minibus inuiderent, ac illos virtutis compotes reddere nol
lent. N. Forsitan. S. Ne illis in arte aemuli fierent, quemadmo
dum coci, medici, & fabri sentire solent lignarii. Quoniam
haud in rem eorum esset, vt multos haberent emulos, aut inter
multos sui habitarent similes. Nunquid ita viris quoque probis
non prodest, inter sui habitare similes. N. Eodem modo. S. Sed
nunquid illi boni sunt, & iusti? N. Sunt equidem. S. Num illis
magis prodest, vt non inter bonos, sed malos degant homines

nes. N. Haud dicere possum. S. Sed nunquid illud dicere pos-
tes: num bonorum sit officium, vt obsint, malorū ꝑo, vt ꝑe-
sint, aut est ne contrarium verius? N. Contrariū. S. Boni igit
profunt, mali ꝑo obsunt. N. Ita ꝑrsus. S. Sed est ne quisqꝫ, q
potius offendi, qꝫ vtilitate aliqua affici vellet. N. Nequaqꝫ. S.
Nemo igitur mallet inter bonos qꝫ malos degeret? N. Nemo
sane. S. Nemo ergo vir bonus aliꝫ inuideret, vt illum bonū
& sibi similem facere posset, nonne sic ex sermone isto ap-
pareret? N. Apparet equidē. S. Sed audisti ne Themistocli Cle-
ophontē fuisse filium? N. Audiui. S. Nōne igitur manifestū
est, qꝫ nec Themistocles filio, vt optim⁹ euaderet, inuidisset,
quēadmodū neqꝫ aliꝫ vlli, si saltē vir ipse bonus fuisset, quē
admodum & fuit. N. Plane constat. S. At nosti ne, qꝫ Them-
istocles filium bonum & egregium reddidit equitem? nā in
equo erectus sedebat, ac perite ex equis iaculabatur, & pleꝫ
raqꝫ alia admirāda faciebat, sed & alia multa illum docebat
peritūqꝫ reddebat in omnibus, quē ipse ab egregijs didicerat
magistris, nonne ita a senioribus audiuiſti? N. Audiui. S. Nū-
quid igitur quispiam iuste, filiꝫ huius naturam tanqꝫ malam
accusaret? N. Nequaqꝫ iuste, ob ea quē tu dicis. S. Quod ꝑo
Cleophō, filius Themistoclis, vir bonus, ac instar patris sa-
piens fuerit, nec a iuniore nec seniore aliqꝫ audiuiſti? N. Nū-
qꝫ audiui. S. Sed nūquid, si virtus doceri potest, existimem⁹
Themistoclē, cum filium eam doceret sapientiam, qua ipse
sapiens erat, id agere voluisse, vt ipm nullo vicino suo me-
liorē redderet? N. Haud credere par ē. S. Et talis tamen sicut
dicebas, virtutis ꝑceptor fuit, sed aliū cōsideremus. Aristi-
dem nempe, qui Lysimachū educauit, ac illum inter omnes
Atheniēses optima quēqꝫ, & quē ipse a ꝑceptoribus didice-
rat, docuit, virum tamen nemini meliorem reddidit, nam tu
pariter & ego illum cognouimus, ac vna versati sumus. N.
Ita est. S. Sed num hoc quoqꝫ nosti, qꝫ & Pericles Paralum
& Xantippū educauit, nam alterius amicus fuisti. Illos igit

tur vt tu met ipse tenes, equitandi arte ita erudiuit, vt in ea
nulli Atheniensium secundi essent, pariter & Musicam, nec
nō alia certamina, ac cuncta ea, q̄ arte erudiri solēt, p̄dociuit.
Nōne igitur cū ita faceret, eū putas filios etiā viros bonos
facere voluisse. N. Et forsitan o Socrates, fecisset, nisi iuue-
nes interijissent. S. Decet, vt amicis opē feras. Pericles ꝑo, si
virtus doceri q̄ret, et filios bonos facere potuisset, lōge poti-
us eos sua ipsius virtute, q̄ musica, aut certaminibus sapiē-
tes reddidisset. Sed id facere nequit, q̄niā virtus doceri haud
potest. Nā et Thucydides duos educauit natos, Melesia &
Stephanū, de quib⁹ nō ea obtēdere potes, q̄ de Periclis filiis
Nā vnus, vt nosti, ad iustā vsq; senectutē vixit, alter ꝑo etis-
am longe vltcrius, et hos quidem pater in alijs egregie insti-
tuebat, luctādoq; inter cunctos Atheniēses excellebāt. Nā
hunc Xanthie erudiendum tradiderat, alterum ꝑo Eudoro
ij enim tum p̄ ceteris luctandi arte p̄stantes habebātur.
N. Noui. S. Nonne igitur constat, quā tales viri, filios suos
haud paruis sumptibus, in alijs erudiri curauerint artibus,
ipsi vero eos, sine expēsis, viros bonos reddere valuissent,
q̄ illud min⁹ fecissent, si possibile esset, virtutem doceri. N.
Par est. S. Sed forsitan Thucydides, ad id faciendū, haud erat
idoneus, nec multos forsan amicos, cum ex Atheniensibus
tum socijs habebat, tali presertim ortus familia, tāteq; & in
ciuitate, ac inter reliquos Grecos potentia, vt (si virtus do-
cendo percipi potuisset) neminem, vel ciuem, vel peregrinū,
qui filios bonos fecisset, reperire valuisset, si illi p̄pter
bellorum negocia min⁹ vacasset, sed o Amice virtus doceri
haud potest. N. Neutiq; fortassis. S. Verum si doceri nequit
ergo natura homines boni fiunt. N. Ita videtur. S. Age igit
si diligenter considerauerim⁹, forsitan hanc rem inquirem⁹
sunt ne equi quidam natura boni? N. Sunt. S. Sunt ne homi-
nes aliqui, ea p̄diti arte, vt bonorum equorum naturas co-
gnoscere valeant, & quantum ad corpus, veluti cursum, &

agilitatem, quantumq; ad animū, sicuti ferotiam, vel ignas
uiam pertinere videtur? N. Ita certe, S. Quo igitur nomine
ars ea appellatur? N. Equestris, S. Nonne & circa canes ars
quedam est, qua natura boni a malis discernantur? N. Est, S.
Et quenam? N. Venatoria, S. Sed nunquid sunt homines aliq
q; quū aurū aut argentū intueātur, dignoscere valeant, qd
nam melius, qdue sit deteri? N. Sunt, S. Quo nomine illos
vocas? N. Argentarios, S. Sed nunquid & pēdotribæ, cū ho
minum inspicunt corpora, illorum naturas cognoscunt, q
nam ad singula exercitia, tam seniorum, q; iuniorū sunt habi
lia, & quæ inepta, ac quanam eiusce existant expectationis,
vt spes sit q; plurima, q; ea opa, quæ corpore perfici solent,
peragere possint? N. Valde quidem, S. Sed nunqd ciuitates
magis equis, ac canibus bonis, nec nō aliis similibus, an bo
nis potius indigent viris? N. Viris bonis, S. Atqui si naturæ
commodæ essent, ad virtutem humanam, nonne censes
homines omnia molituros, vt illas discernere possent? N. Ita
prorsus, S. Sed potes ne mihi artem aliquam ostendere, qua
bonorum viroꝝ natura ita expendi possit, vt plane discer
ni valeat? N. Haud possum, S. Atqui dignissima esset, parit
& ij magne existimationis, qui illam tenerent. Nā prædica
re nobis possent, qui nam iuuenes, etiam quum adhuc pue
ri forent boni euasuri essent, quos deinde suscipientes, in ar
ce argenti instar custodiremus, et publice aleremus, ne illis
mali quippiam, siue in bello, siue alio discrimine accidere
posset, sed ciuitati sani & incolumes reseruarentur, vt illam
cum ad pubertatem peruenirent, saluare, ac ei benefacere
valerent. Ceterum haud paruum est periculū, ne vel natu
ra, vel doctrina virtus hōinibus eueniat, N. Quo pacto igi
tur, o Socrates, hōines boni fiunt, si neq; natura, neq; doctri
na tibi boni euadere videntur? S. Haud facile illud ostendi
posse reor. Cæterum rem hanc diuini potius muneris esse
coniecto, hominesq; bonos fieri, quemadmodū vates illos

diuinos & fatidicos, ij em nec natura, neq; arte tales euadūt,
sed inspiratione quadam diuina tales efficiūtur. Nam ita eti-
am ferunt bonos viros diuina quadam inspiratione certius
quotidie & manifestius, ciuitatibus, aduersa, & quæ futura
sunt, q̃ vates ipsos prædicere posse, quin & mulieres non
nunq; virum aliquem diuinū appellant. Sed & Lacedemo-
nij, cum aliquem sumis laudibus extollere volunt, illum di-
uinum virum esse dicunt, Homerus quoq; & alij poetæ, sæ-
pius eadem vtuntur appellatione. Proinde, q̃ciescunq; deus
ciuitatē aliquam foeliciter agere statuit, viros bonos illi con-
cedit; quū vero infœliciter, tum ex ciuitate illa viros bonos
eripit. Itaq; virtus nec doctrina, neq; natura, sed fato aliq; di-
uino hominibus obuenire solet.

DEMODOCVS, VEL DE CONSVLTANDO.

TV me vobis Demodoce consulere iubes, de ijs p-
pter quæ consultandi gratia conuenistis, mihi p-
prius considerandum videtur, quid nam conueni-
tus vester prestare possit, pariter & industria eorum, qui se
vobis consulere putant, nec nō sentētia, quā ferre vnusq;sq;
vestrum intendit. Nisi enim prius considerauerim⁹, num re-
cte & solerter consulere valeatis, de ijs, ob quæ consultādi
gratia cōuenistis, nonne ridiculum erit, de ijs vos ad consul-
randum cōuenire, de quibus neutiq; recte consulere nostis?
Proinde si nulla ars extat, q̃ doceat, quo pacto recte & so-
lenter cōsuli possit, nonne absurdum est arbitrari, recte quē
sine arte cōsulere posse? Si vero ars quedam est, q̃ recte cō-
sulere docet, nōne necesse est, recte consulere volentes, illā
tenere? Porro cum quidam sint, qui recte consulere norunt
de ijs, ob q̃ vos cōsultandi gratia cōuenistis, nonne necesse
est, vos quoq; de ijs aut recte consulere scire, aut non scire?

vel quosdam ex vobis scire, quosdam ꝑo minime? Si igitur omnes recte consulere nostis, cur necesse est, vos omnes cōsultandi gratia conuenire? Nam vnusquisqꝫ vestrum ad recte consulendum est sufficiens, Si vero non omnes recte cōsulere scitis, q̄ pacto igitur consulere potestis? Aut quid vobis conuentus hic proderit, si recte cōsulere nescitis? Si ꝑo quidam ex vobis recte consulere norunt, alij vero minime, illiqꝫ consilio indigent, ac possibile est, prudentem quēdam virum inexpertis recte consulere, satis erit, aliquem ex vobis, qui recte consulere noscat ijs, consiliū dare. Si ꝑo oēs recte consulere scitis, omnes pariter in medium consulere poteritis, ita vt consilio nostro minime indigeatis. Nūc ꝑo haud ita facitis, sed multos cōsulentes audire vultis, non tamen creditis, eos, qui vobis cōsulere conantur, scire de quibus consulunt. Si enim eos, qui vobis consulūt, scire crederetis, satis vobis esset, vnum tantum audire. Nam ad eos audiendum, qui consulere nesciunt, conuenire tanqꝫ vtilitatis quid inde referri possit, nonne extrema est demētiē? Et hec de conuentu vestro dicta sint. De industria vero eorū, qui se recte vobis consulere posse confidunt, in hoc dubito, si non eadem omnes consulunt, in ijs, de quibꝫ consulūt, quo pacto omnes recte cōsulere possunt? cū non omnes ea cōsulāt, q̄ cōsulit recte cōsulēs, An nō inepta ē industria eoꝝ, qui vobis consulere audēt in ijs, in quibꝫ inexperti sunt. Nam si experti essent, nunqꝫ vobis nō recte consulere aggredērētur. Si ꝑo omnes eadem consulunt, quid necesse est, omnes vobis consulere? Nam vnus eadem, quæ omnes, consulere sufficiens est. Atqui talia aggredi velle, quæ cum fiūt, nullius sint vtilitatis, nonne ridiculum est? Aut nunquid hominum inexpertorum conatus ille, cum talis sit, absurdus erit? seu prudentes talia laudabunt? cum sciant, vnūquemqꝫ eorum in eadē re, quēadmodum decet, consulere posse. Itaqꝫ haud perpendere possum, cur non ridicula sit industria, eorum, qui se vo

bis recte consulere posse existimant. De sententia vobis, quam unusquisque vestrum ferre intēdit, maxime quid nā possit dubito. Si enim expertos recte consulere putatis, ac plures idem de re eadem, neque aliter alij consulunt, haud necesse tū erit, vobis sententiam ferre. Si vero inexpertos, & eos non ut decet, consulentes, recte consulere posse existimatis, haud cōsideratis, tales potius tanquam insanos, a consulendo prohibendos esse. Si vero neque expertos, nec inexpertos posse putatis, quoniam alij id facere poterint. Preterea, si vos met ipsos ad cōsulendum sufficientes existimatis, quid alios vobis cōsultare necesse erit. Si vero minus sufficientes, cuius nam momenti sententię vestrę erunt. Aut nonne ridiculum est, vos tanquam consilio indigentes, ad consultandum convenire, & cum per vos sufficientes haud existatis, arbitramini tamen, collectos vos, sententiam, tanquam sufficientes sitis, ferre oportere. Etenim si segregati id facere nescitis, quo pacto collecti prudentes eritis. Et cum singulatim dubitatis, adunati tamen non amplius hæretis, sed sufficientes estis, dignoscere, quod vobis sint agēda, quāvis id a nemine dediceritis, neque industria vestra quod omnium est difficillimum, inueneritis. Et quis discernere, quęnam agenda sint, nequeatis, discernere tamen vos posse iudicatis, qui nam recte vobis consulere queat. Accedit his, quod is, qui vobis consulere debet, quā solus sit, haud possit vos tam cito instruere, quęnam sint agenda, nec non discernere, male & haud recte vobis consulentes, maxime in tempore tam breui, & cum tam multi existatis. Sed nec hoc quoque minus difficultatis habere videitur, si neque conventus vester, neque is qui vobis consulit, sufficientes vos ad discernēdū reddere potest, cuius nam utilitatis sententię vestrę erūt. Nonne conventus vester sententię vestrę contrarius erit. Quęadmodum & sententię consulentium vobis industria. Nam conventus vester ideo fit, tanquam sufficientes non sitis, sed consultoribus indigeatis. Sententia vobis a vobis fertur, quā

si nullo opus sit consultore sed tanq̃ recte discernere, et con-
sulere valeatis, & consulentium vobis industria, tanq̃ recte
sentientiũ loco habetur. At sententię vestre tanq̃ impiti sint,
qui vobis consulunt, a vobis feruntur. Quod si quis vos, tan-
sententiam ferentes, q̃ vobis consulentes, de ijs, quibus sen-
tentiam ferre oportet, interrogauerit, scitis ne, an ea euentu-
ra sint, quę sententiā vestra decreuistis, nec ne? minime, vt
arbitror, id dicere possetis. Neq̃ si quis pereūctaretur, scitis
ne, an ea, quę facere deliberatis, pfutura vobis sint, nec ne?
neq̃ vos, neq̃ consultorem vestrum ad id respondere posse
existimo. Quin si quis interrogaret, creditis ne, hominẽ alis
quẽ hoc scire, neq̃ vos affirmare posse reor. Cum igitur ea,
de quibus cōsulitis, talia sint, vt neq̃ manifeste vobis pates-
ant, sententiamq̃ ferentes, pariter & cōsulentes, inexperti
existant, forsitan & vos non nunq̃ in errorẽ incidere posse
fatebimini, sepiusq̃ homines pœnitere, tam de ijs, de quib⁹
cōsulūt, q̃ de quibus decernūt. Atq̃ egregijs viris talia acci-
dere neq̃unt. Sciunt em̃, qualia nā sint ea, de quibus confus-
lunt, & q̃ illis ipsi, quibus consulunt, stabilia erunt, quorū
gratia consulunt, ita nec ipsi, nec ij, quibus consulunt, vnq̃
pœnitere valeant. De talibus igitur, ego mentis cōpotes cō-
sulere dignum puto, & non de ijs, quibus tu me cōsulere ius-
bes. Siquidem consilij eorum finis, est fœlicitas. Nugarẽ vō
aliorum infortunium. Proinde interfui aliquādo, cum quis-
dam amicum corripere, q̃ accusanti cuidam credidisset, cū
responsum alterius nondum, sed solam audiuiisset accusati-
onem. Dicebat enim, male illum agere, q̃ quum hominẽ co-
gnosceret, non tamen illum conuenisset, aut amicos, quib⁹
potius credendū fuisset, siue ambos prius audiuiisset, sed tan-
temere accusanti credidisset. Iustum em̃ esse, prius q̃ lauda-
ret, aut accusaret illius respōsum, quẽadmodum alterius ac-
cusationem audire. Quo pacto enim ait, possibile est, quem
piam causam aliquam discernere, aut homines ex moribus

diſiudicare poſſe, cum nōdum partem vtrāqꝫ audierit. Recte
igitur eos facere, qui ſermones, quēadmodum purpurā, &
aurum, diligentius expēderent. Cur enim inquit, lex ambo-
bus aduerſarijs tempus cogitandi permittit? aut quamobrē
iudices, quod amboſ pariter audire velint, iurare cogit, niſi
legiſlator exiſtimaffet, hoc pacto rectius, & melius a iudici-
bus de lite diſiudicaturum iri. Atqui ait, tu ne illud qđem, qđ
a multis dici ſolet, audiuiſſe mihi videris,

Iudex ne fueris, partes nō audiueris ambas.

Neqꝫ em̄ tā tritū eſſet, niſi recte, et vt decet, dictū eſſet. Cōſſo-
igit tibi inqt, ne de hic hōies tā facile icul pes, aut laudes. Hu-
ic ꝑo alī reſpōdit, abſurdū ſibi videri, ſi qđ vniꝫ ꝑba, nū ꝑa
ſint, aut falſa, diſcere nequeat, duorum tamen diſcernere
poſſit. Et cum a veritatem dicente, num verum dicat, intelli-
gere nequeat, ab eodem tamen, & altero mentiēte, qđ verū
ſit exquirere poſſe, & quū ille qui recte, & veritatem dicat,
oſtēdere nequeat, num vera ſint quę dicat. Cum ꝑo duo exi-
ſtant, quorum vnus mētiatur, & veritatem non dicat, ambo
tamen oſtendere poſſint, quæ nec ille, qui veritatem dicat,
oſtēdere valeat. Sed & de hoc inquit dubito, num dicentes,
aut ſilentes veritatem oſtendere poſſint. Nam ſi ſilendo
oſtendere poſſunt, neutrum audire neceſſe eſt, nedum am-
bos. Si vero vtriqꝫ dicendo, ambo autem nequaqꝫ eadem di-
cunt. Vnuſquiſqꝫ em̄, quę in rem ſuam ſunt, dicit. Quo pa-
cto ambo, qꝫ veritatem dicant, oſtendere poſſunt? Si autē pa-
riter oſtēdere poſſunt, & ambo ſimul dicant, vnus alteri mi-
nime quę dicit concedet, adeo, vt reliquum ſit, ſi ambo dicē-
do veritatem oſtendere poſſunt, vterqꝫ dicens oſtendet, et qꝫ
ties alter dicit, toties & alter eorum veritatem dicit, ita, vt ſi
vnus prius dicat, alter vero poſterior, & hic pariter, qꝫ priꝫ,
& alter qui poſterior dicit, veritatem dicere videatur. Qꝫ ſi
vterqꝫ cum prior dicit, veritatem dicit, cur neceſſe eſt, alterꝫ
poſterior audire? Nam per eum, qui primus dixit, iam veris

tas ostensa est. Sed & si ambo veritatē ostēdere possunt, cur
non & id ipsum facere alter valebit? Quæ cū alter potest
cur id ambobus impossibile esset? Si autē vterq; patet, q̄ il
le, qui prius dicit, prius etiam veritatem ostendat. Ita, v si il
le solus audietur, ad veritatem ostēdendam solus sufficere
videatur. Hęc cum ego audissem, dubitabā, et dijudicare ne
quibam. Alij vero qui aderant, primum veritatē dicere as
serebant. Proinde, tu, si de hac re quid habes, me istrue, nū
ex vnūs dictis discerni possit, an veritatē dicat, aut neces
se est alternatim, ambos audire, si quis cognoscere debeat,
vter recte dicat, vel haud necesse est, vtroq; audire. Sed &
paulo ante, alius quidam, alium quendam incusabat homi
nem, q̄ sibi argentum mutuare, vel credere nolebat, alter
vero incusanti contradicebat, quidam uero tertius qui ades
rat, incusantem interrogabat, nū ille, qui ei non credere, ne
q̄ mutuum dare uellet, peccaret. Sane ille respondit, Atqui
alter, tu potius, inquit, cum illi persuadere nequeas, ut tibi
mutuet, peccas, at ille, quo pacto, ait, pecco? quis nā tibi, ali
us inquit, errare uidetur? num qui id, quod cupit haud asse
quitur, aut qui assequitur? Qui haud assequitur ait, Nonne
inquit, tu cū mutuū petis, haud assequeris? quod enim non
habes, nonne illud nec assequeris? Sane ait, sed quo pacto
ego, cum ille non dat, pecco? Quum inquit, tu ea, quibus ip
semet indiget, mutuo petis, nonne peccas? ille uero, cū non
dat recte facit. Etenim si ea, quibus tu met indigeres, alicui
mutuo dares, ac illis carere cogereris, nōne peccares neces
sario? Forsitan, ait, sed num & ille, cum mihi non credit, pec
cat? Atqui, si cum eo, inquit, ut decet, egisses, nūquid peccas
set? Minime, ait, Tu igitur, inqt, cum non, ut decebat, cū eo
egisti, peccasti, nā si recte egisses; consequut⁹ esses, q̄d desi
derasti. Ira uidetur, alius respondit, Cū igitur non recte cū
eo agendo, haud persuasus est, nūquid iuste illum incusas?
Dicere nequeo, Sed nunquid dicere potes, an amicis abuti

uolentibus, mos sit gerendus, nec ne? Atqui maxime hoc dicere possum. Nunquid uero, qui secus ac decet, postulant, amicis tibi abuti uidentur. Mihi quidem. Quid igitur peccauit, si, quum eo abuti uelles, morem non gesserit? Sed nil sermionibus his actum esse uisum est. Cur igitur, ait, homines, moem non gerentibus exprobrare consueuerunt, quod morem non gesserint? cum tamen seipsos, quod haud persuaserint, minime reprehendant. Tum alius quidam, qui aderat, Si quis, inquit, iuste quid postulat, ac illi mos geritur, inde ab eodem ipso iuste quid postulatur, ille autem morem gerere pernegat, nonne is merito reprehendendus erit? Iuste quidem. Nonne inquit, pariter ille, a quo petitur, ut recte petiti morem gerat, aut morem gerere potest, aut non potest? & si non potest, quopactum recte illum accusant, ob rem talem, quam nec facere potuit, etiam si uoluisset? Si uero potest, cur homini illi non persuasit, ut sibi morem gereret? Nunquid homines talia dicentes recte dicunt? Atqui per Iouem ait, Illud merito exprobrandum est, ut talis deinceps rectius seipso uti discat, pariter & reliqui amici, cum illum reprehendi audiunt, Etenim recte seipso uti, nonne res digna tibi uidetur? Ita sane. Nonne igitur, qui talia inculpari audiunt, melius seipsis utuntur? Minime ait, Cuius gratia igitur talia quis inculpat? Perpendere nequeo. Accusat quisquam hominis stoliditatem, quod cito & passim omnibus fidem adhibeat hominibus, nam ciuibus & domesticis credere forsitan par est, talibus uero credere hominibus, quos antea nec uidit, nec audiuit, cum tamen non ignoret, maiorem hominum partem, iactabundam & malam esse, nunquid paruum stoliditatis signum esse uidetur? Tum quidam ex his, qui aderant, At ego, inquit, putabam, eum te, qui cito quid resciret, digniorem censere, quam illum qui tarde, & sic quidem opinor alter respondit. Cur igitur, inquit, reprehendis, si quis cito, & passim ueritatem dicentibus, credat? At qui non hoc reprehendo, ait, sed quod cito credat mentientibus.

Si autem illi obijceretur, quod tarde, & non passim omnibus credere uellet, nonne & illud tu, inquit, reprehenderes? Ego perfectio. Nonne, quia tarde, & non omnibus passim crederet? Ita per Iouem, non tamen ut arbitror, propter hoc solum hominem reprehensione dignum esse censes, sed potius, quia non uera dicentibus credidisset. Ita dico, Nunquid igitur, quod tarde, & non passim credidit, nulla reprehensione dignum censes, sed quia cito & passim omnibus credidit? Non ego. Quid igitur inquit, reprehendis? Quia peccauit, quod prius quam diligenter rem perpenderet, cito, passim narratibus, credidit. Ceterum si tarde, prius tamen quam rem expendisset, fidem abhibuisset, nunquid peccasset? Ita per Iouem. Igitur non minus ille, quam alter peccauit? Verum, non omnibus passim credendum esse puto. Atqui ait, si non omnibus passim credere arbitraris oportere, nunquid ignorantibus credere putas oportere? Aut prius considerandum esse censes, num veritatem dicant? Ita censeo. Porro si domestici & familiares existant, nunquid expendere oportet, an uera dicant? Ita sane. Nam & isti forsitan nonnunquam minus uera dicunt? Proxime ita. Cur igitur inquit, potius domesticis & familiaribus credere oportet, quam reliquis passim? Haud dicere possum ait. Proinde si magis domesticis, quam alienis credere oportet, minime ipsos, alienis, in fide posteriores esse censendum est. Recte inquit. Cum igitur quidam sint domestici, alij uero nesciant, nonne, quis, suos, fide digniores existimabit? Quandoquidem non eiusdem fidei (ut tu ais) domesticos & ignorantes censeretur oportet. Assentiri nequeo. Pariter autem inquit, quare dicuntur ab ipsis, nonnulli credunt, alij uero haud fide digna esse arbitrantur, neutri tamen errant. Sed & istud fateri absurdum est. Atqui ait, si eadem domestici & alieni passim dicunt, nonne pariter quare dicunt, aut uera erunt, aut falsa, necesse est. Nonne cum utriusque eadem dicunt, utriusque pariter credendum erit? Credibile est. Hec cum illi dixissent, duxit

bitabam ego, quibus nam potius credendum esset, & quibus
minus, num fide dignis, & ijs, qui nouere quę dicunt, aut
domesticis, & notis. Quid igitur tu de ijs censes?

SISYPHVS, SIVE DE CONSVLENDO.
SOCSATES, SISYPHVS.

Nos te heri Sisyphæ, multo expectabamus tempo-
re, cum nobis Stratonicius ostendisset, q̃ sapientē
quendam virum, pariter audiuiſſetis, q̃ vobis res
multas, pulchrasq; opere & sermōe demonstrasset, & postea
q̃ te haud amplius aduenturum putabamus, Stratonicum
tandem audiuiſimus. SI. Neutiq; per Ionē adesse poteram, ne-
gocium enim quoddam magis necessarium mihi inciderat,
quod negligere haud decebat. Principes enim nostri, heri,
de re quadam deliberabant, ac me secum pariter consulere
cogebant. Nobis enim Pharsalijs lex est, vt principibus, cū
ex nobis aliquē vna consulere iubent, obediāmus. SO. Sa-
ne perpulchrum est, legibus parere, & ciuibus quempiam
consilio prestantem videri, quēadmodum & tu cōsilio prus-
dens, inter Pharsalios visus es. Ceterum o Sisyphæ, ego for-
sitā tecum de consulendo differere haud possem, quoniā
ad eam rem sermonibus longis, & otio multo opus esse exi-
stimo, verū tamen quid nam id sit, quod consulere vocamur
libēter tecum inquirerem. Age igitur, potes ne mihi dicere,
quid nam sit consulere? non dico, vtrum bonum, seu malū,
honestumue, sed solum hoc, quid nam sit consulere. Id em̃
facile tibi erit, cum tam bonus consilio existas, ac ego tenō
ob curiositatem aliquam interrogem. SI. Num tibi ignotū
est, quid nam sit consulere? SO. Mihi quidē o Sisyphæ, igno-
tissimū, nisi aliud sit, q̃ cum quis ignorat, quid in re aliqua
debeat agere, diuinat vero, & coniecturando secum delibe-
rat, quantum sibi forte de re illa in mentem venit, instar eoꝝ

rum, qui cōiūciendo veritatem colludentibus dicunt, quid
nam in manibus habeant, cum tamen ignorēt, equale ne id
sit, aut inequale. Nam plerunq; & consulere tale quid est, vt
aliquis, q̄uis nihil certi sciat, de ijs, de quibus cōsultat, fortui-
to tamen veritatem eum dicere contingat. Si igitur tale est,
nouī quid sit cōsulere. Si vero haud tale, quid nam sit igno-
ro. SI. Porro non tale est, vt quodāmodo nihil sciatur, sed ta-
le, vt aliquid iam de re illa sciatur, non tamē penitus adhuc
cognoscatur. SO. Atqui per Iouem, tale quid esse dicis con-
sulere, vt iam mihi ipsi, de mente tua quid recte consulere
esse putes, diuinare videar, nēpe, querere quę optima sunt,
ac inuenire quędam, quę ad rem peragendam facere videā-
tur, non tamen manifeste sciri possint, sed ita esse, coniectus-
ra quadā putētur, nū qd ita dicis? SI. Ita plane. SO. Sed nū-
qd hōies res illas q̄rūt, q̄s sciūt, aut q̄s nōdū sciūt? SI. Vtras-
q;. SO. Sed forsītā eo pacto homines res vtrasq; querere di-
cis, & quas sciunt, & quas nesciunt. Quēadmodum si quis
Callistratum cognoscat, & quis nam sit Callistratus, nō ta-
men sciat, vbi eum inuenire possit, & non, quis nam sit Cal-
listratus, nunquid eodem modo dicis homines vtrasq; res q̄-
rere? SI. Ego sane. SO. Nūquid ille qui Callistratum cognos-
cit, querit, vt illum cognoscere valeat? SI. Minime. SO. Sed
vbi sit querit. SI. Ita mihi videtur. SO. Atqui nec hoc quæ-
rit, vbi illū inuenire possit, si nouit vbi ille sit, sed confestim
ipsum inuenire potest. SI. Recte. SO. Igitur non solum ea
homines querunt, quę sciunt, sed etiam vt apparet, quę nō
sciunt. Porro si tibi Sisyphę sermones hi contentiosi viden-
tur, & q̄ nullius rei, sed solum disceptandi gratia a nobis di-
cātur, & hoc quoq; si tibi videtur, considera, num ita se has-
beant, quemadmodum nunc a me dicitur, nōne in Geomes-
tria hoc fieri nosti, q̄ cum Geometrę diametrum ignorant,
non vtrum diameter sit, nec ne, non enim hoc inuenire quę-
runt, sed qualiter se mēsurā eius erga latera, quę incidit, has-

beat, nonne hoc idipsum est, quod ab ipsis queritur? SI. Mihi ita videtur. SO. Id em ignoratur, nonne? SI. Prorsus. SO. Quid vero tibi duplatio, nunquid nosti, q̄ ideo a geometris queritur, vt quanta sit, ratione inuestigetur? At Cubus ipse nequaquam ab ipsis queritur, vtrum cubus sit, nec ne, sed id ante sciunt, nunquid ne? SI. Ita sane. SO. Sed nunquid de aere q̄q̄ nosti, q̄ Anaxagoras & Empedocles, nec non alij om̄es qui de sublimibus differunt, querere soleant, vtrum infinitus sit, aut finem habeat. SI. Noui. SO. Sed haud illud, sit ne aer, nonne? SI. Ita plane. SO. Cōcedis igitur mihi, & in alijs omnibus ita habere, ac penitus nullum hominem querere quod sciat, sed potius quod ignoret? SI. Concedo sane. SO. Nonne igitur & consulere hoc vobis esse videtur, vt q̄rat, q̄ pacto optima quęq̄ inuenire possit, q̄ ea, q̄ in rem sunt, p̄agere valeat. SI. Recte q̄dem. SO. Querere igitur idem esse videtur, quod de rebus consulere, nonne? SI. Maxime q̄dē. SO. Nonne igitur iam nobis considerandum est, quid nam q̄rentibus impedimento sit, q̄ minus ea q̄ inuestigant, inuenire valeant. SI. Dispiciamus ergo. SO. Quid igitur aliud illis impedimento esse dicemus, q̄ ignorātiā? SI. Nil profecto. SO. Diligenter igitur per Iouē consideremus, ac om̄es, vt est in prouerbio, rudentes moueamus, omnemq̄ vocem, ego & tu pariter, intendamus. Porro existimas possibile esse, hominem de Musica consulere posse, qui Musicę sit ignarus, neq̄ sciat, quēadmodum cithara, aut alio instrum̄ento musico vtī debeat? SI. Neutiq̄ ego. SO. Quid autem de re militari, aut gubernandī arte? putas ne eum, q̄ neutra calleat, de vtraq̄ consulere posse, quid nam sibi imperanti aut gubernanti agendum sit, cum tamen nec imperare, nec gubernare nouerit. SI. Minime. SO. Ac ita in omnibus alijs habere putas, vt nemo de ijs recte consulere queat, quę ip̄e ignorat, nunquid ne? SI. Recte quidem. SO. Igitur non iam amplius idem erit, querere & cōsulere. SI. Quo pacto? SO.

Quia querere in illis consistit rebus, quæ quis ignorat, cons-
ulere autem impossibile homini videtur, de ijs, quæ igno-
rat, nonne ita dicendum est? SI. Omnino quidem, SO. Nonne
igitur vos heri quærebatis, ut quæ optima ciuitati essent, inue-
niretis, sed nesciebatis? Si enim sciuissetis, non amplius illa
quæsiuissetis, quæadmodum nec aliud quicquid quimus, quod
scimus, nonne? SI. Recte quidem, SO. Nunquid igitur o Sis-
syphe, necesse tibi videtur, ut ea, quæ quis ignorat, aut ipse quærat,
aut ab alijs discat? SI. Ut discat per Iouem, SO. Recte tibi vi-
detur, sed nonne ideo tibi potius discere oportere, quam queri vi-
detur, quoniam citius quis, ac facilius percipiet, si a peritis dis-
dicerit, quam si ipse, cum nihil sciat, inuestigari? aut forsitan
propter quid aliud? SI. Nequaquam, sed propter id ipsum sum, SO.
Cur igitur uos heri, cum consulebatis de ijs, quæ nescieba-
tis, ac quærebatis, quæ in rem ciuitatis essent, non potius a
sciente aliquo discebatis? aut ea quæ in rem ciuitatis essent,
pagere potuissetis, sed videbamini mihi heri tota die inepte
agentes, & diuinantes sedere, de ijs, quæ ignorabatis, discere
negligentes, pariter & ciuitatis principes, tuque cum illis. Sed
forsitan hæc iocandi potius, ac disceptandi gratia a me dis-
cta esse, nec serio in medium deducta opinaris. Atqui per Iouem
Sissyphe, hoc nunc diligenter considera, num consulere
aliquid sit, & non ut paulo ante, responde, nihil aliud cons-
ulendo inueniri posse, quam quod sciatur, nec mihi coniecturam
& disquisitionem, nomina tantum honestiora, & nil aliud,
præterde. Proinde, existimas ne, alios ab alijs in bene cons-
ulendo, & ut boni existant consultores, differre, quemad-
modum in omnibus alijs scientijs, alij ab alijs differunt, fa-
bri a fabris, medici a medicis, tibicines a tibicinibus, alijque ar-
tifices omnes inter se differunt. Quemadmodum igitur in
scientijs illis, ita pariter & in consulendo, alium ab alio dif-
ferre opinaris, SI. Ita opinor, SO. Dic mihi, nonne omnes,
& bene & male consulentes, de rebus consultant futuris,

SI. Ita prorsus. SO. Sed nōne quę futura sunt, nondum exis-
tunt? SI. Nondū sane. SO. Si em̄ existerent, nō ampli⁹ futu-
ra essent, sed iā existerent, nunqd ne? SI. Ita, pfecto. SO. Nō
ne si qd nondū existit, id etiam nondū factū est, cū nondū exi-
stat? SI. Recte qdem. SO. Nōne si nondū factū est, nec natu-
rā aliquā habet? SI. Nullā sane. SO. Sed nōne oēs, et q bene
& q male cōsulūt, cū de futuris consulūt, de reb⁹, nondū exi-
stentib⁹, aut factis, siue naturā habētib⁹, consulūt? SI. Videť
qdem. SO. Sed nūqd tibi videtur, rem, q nondū existit, alicui
bene, aut male cedere posse? SI. Quo pacto id dicis? SO.
Ego tibi qd dicere velim expediā. Cōsidera igit, q pacto ex
multis sagittarijs, q nā boni, que sint mali discernere possis
Etem̄ haud difficulter forsītā intelliges, si illos ad scopū qn-
dam sagittare iusseris, nōne? SI. Ita prorsus. SO. Nonne eū
q sepi⁹ scopū recte attingit, victorē fore iudicas? SI. Ita sane
SO. Si aut̄ scop⁹ nullus, ad quē iacularētur ppositus foret,
sed vnusq; q vellent sagittā emitteret, posses ne discernere
q nam ex eis bene aut male iacularēť? SI. Minime. SO. Nō-
ne siue bene, siue male consulentes, cū ignorarēt, de qua re
consulerēt, tu inter illos discernere dubitares? SI. Dubitarē
equidē. SO. Nōne cōsulentēs, q de reb⁹ cōsulant futuris, de
nondū existētib⁹ consultāt? SI. Ita prorsus. SO. Nōne qd nō-
dum existit, nemo asseq potest? q pacto em̄ tibi id, qd nondū
est, conquiri posse videretur? SI. Recte quidē. SO. Nōne igit̄
cū impossibile sit, id assequi, qd nondū est, nemo etiā de
ijs, q nondū sunt, consulēs, ea cōsequi potest? nam futura de
nondū existētib⁹ sunt, nūquid ne? SI. Mihi ita videt̄. SO. Nō
ne ergo cū quis futura cōsequi neqat, null⁹ ampli⁹ homo ne-
q bon⁹, neq mal⁹ consultor erit? SI. Null⁹, vt apparet. SO.
Igit̄ nec ali⁹ alio melior aut deterior cōsultor erit, cū neq pl⁹
neq min⁹, id, qd nondū ē, asseq potest. SI. Ita sane. SO. Cur
igit̄ homines nonnūq rem hanc expēdentes, qsdam bonos,
quosdā vero malos consultores esse dicunt. Nūquid o Sisy-
phe, rursus aliquando de hac re considerare dignum erit?

CLITOPHON, SEV ADMONITORIVS.
SOCRATES, CLITOPHON.

DObis quidam nuper retulit, Clitophonem Aristoteli
nymi filium, cum Lysia differentem, Socratis stu-
dia vituperasse, Thrasimachi vero conuersationē
vehementer laudasse, CLI. Quicumq; is fuit Socrates, haud
recte tibi meos cum Lysia sermōes recensuit. Ego em̄ quā-
dam laudaui, quēdam vero minime. Proinde quum me pas-
lam incuses, nihili tamen interim hāc pendere similes, pers-
libenter, quū soli simus, tibi sermones illos referrem, q̄ mi-
nus me sinistro animo erga te esse putares. Forsitan enim,
quum non recte audieris, infensior q̄ par sit, mihi redditus
es. Q; si mihi ad dicendum animi parumper adderes, q̄ li-
benter tibi rem om̄em enarrarem, SO. Atqui turpe mihi es-
set, te loquentem, non tolerare, praecipue, quum mihi ser-
mones tuos non nihil profuturos censeas. Constat enim, si
certior factus fuero, in qua parte melior, in quaue sim dete-
rior, q̄ pro viribus meliora sequi, peiora vero declinare stu-
debo, CLI. Audi igitur, ego Socrates quū tecum versor, te
q̄ loquentem audio, sepius admiratione ducor, ac p̄ cunctis
alijs mihi optime loqui videris, p̄cipue quum homines tāq̄
deus quispiam, sup̄ Tragico machinamento, obiurgas, q̄ in-
quiens, mortales ruitis, ignari, q̄ nihil vt decet peragatis; Si
quidem omne studium vestrum in cumulandis situm est pe-
cunijs, quum interim filios, quibus illas relicturi estis, neglis-
gatis, nec illis, vt iuste ijs vti, pariterq̄ iustitiā discāt, precep-
tores seligitis, (si saltem iustitia doceri, aut meditādo, et ex-
exercendo conquiri potest) qui eos exercendo & meditan-
do, recte instruant, Atq; nec vos met ipsos prius vt decet cu-
ratis, sed quū cernitis, tam vos, q̄ filios vestros, literis, musi-
ca, & gymnastica recte instructos, quas demum p̄fectas vir-
tutis disciplinas existimatis, nihilomin⁹ tamē, in colligēdis

pēcunijs puerse agitis, id quū faciatis, nōne meliores discipli-
nas contemnitis; nec aliq̄s queritis, qui vos a tam dissonāti
liberent musica. Etenim ppter tales errores, talemq; socora-
diam, & non ob pedum ad lyram motum dissonum, frater
fratrem, ciuitasq; ciuitatem, sine moderamine & decore in-
uadit, tumultū mouet, bella ciēt, extremaq; facit & patitur.
Vos autem malos, non propter imperitiā aut inscitiam,
sed sponte malos esse dicitis, rursusq; asserere audetis, iniuf-
titiam, turpem & deo inuisam esse, quo pacto igitur sponte
quis malum tale eligeret, voluptatibus, vt ipsi dicitis, deu-
ctus; nunquid & hoc contra voluntatem fit; quum ex volū-
tate sit superāre. Hinc constat, q̄ ratio penitus inuite ea quę
iniusta sunt, agat. Decere igitur dicitis lōge maiorem, q̄ nūc
virtutis curam habere, nō solum vnumquēq; priuatim, sed
& publice ciuitates vniuersas. Hęc ego Socrates, cū te fres-
quenter dicere audio, plurimum oblector, ac miris extollo
laudibus, pariter & reliqua quum dicendo subiungis, eos
qui corpora exercent, animi vero curam negligunt, idē age-
re, quod ij, qui contēnunt id quod imperat, quod vero seruit
studiose excolunt. Pariter cum dicis, si quis re aliqua vti nes-
sciat, satius illi esse, vsum illius dimittere, q̄ retinere. Nam
qui nec oculis, nec auribus, neq; corpore toto, vti sciat, eum
nec videre, nec audire, neq; vlla alia cōmoditate, qua corp⁹
excellit, vti posse. Idem & in artibus accidere, quicumq; em̄
ppria lyra vti nesciat, huic nec vicini lyram vsui esse, et qui
nec aliorum lyris vti sciat, minus etiam propria. Pariter in
alijs q̄q; instrumentis, & possessionibus euenire, deniq; sers-
mo ille pulcherrime se habet, cum ais, qui anima sua recte
vti nesciat, huic satius esse, vt anima quietem agat, et non vi-
uat, q̄ vt viuat, & suo agat arbitrio. Si vero illum viuere ne-
cesse sit, melius esse, vt sub seruitute, q̄ libertate vitam agat
ac idem faciat, quod in naui fieri solet, vt mentis gubernacu-
a alij committat, qui humane vitę gubernandi artem calle-

at, quam tu Socrates, vt plurimum ciuilem vocas peritiam,
eandemq; iudiciariam, & iusticiam ipsam, ita vt cum tu ser-
mones hos profers, nec non alios tales q̃ plurimos, ac pul-
cherrimos, nempe, q̃ virtus doceri queat, & q̃ vnusquisq; p̃-
cipue sui ipsius curam gerere debeat, nunq̃ ferme ijs cōtra-
dicerē, nec vt arbitror, tēpore futuro cōtradicam, adeo vti-
les, & exhortatiōis plenos esse duco, & qui nos tanq̃ dor-
mientes mirabiliter excitare valeant. Quum igitur talibus
mentem adhibuissē, tanq̃ audieturus reliqua, percunctat̃
sum, non te primum Socrates, sed equales & cōtubernales
tuos, siue ij amici, aut quocunq; alio nomine, tanq̃ tibi affe-
cti, sint appellandi, Eos igitur, qui potissimi apud te videbā-
tur, primo interrogauī, perquirens, qui nā inde sermo esset
sequiturus, idq; iuxta consuetudinem tuam, ita enim dicere
cepi, q̃modo nunc viri optimi Socratis adhortationem, qua
nos virtutis admonet, accipere debemus: num quasi illa so-
la sufficiat, & haud necesse sit vltra progredi, ac rem ipsam
ad finem vsq; deducere. Nā si solo sermone contenti erim⁹,
per omnem vitam nil aliud agemus, q̃ vt nondum moni-
tos admoneamus, illiq; alios. Quod si confessum fuerit, hoc
idem homini agēdum esse, nunquid a Socrate & nobis met
ipsis perquiremus, quid inde fieri debeat: vnde ad iustitiā
perdiscendam incipi oporteat. Enimuero, si quis nos ad cor-
poris curam hortaretur, quū tanq̃ pueros nil aduertere vī-
deret, eamq; gymnasticam aut medicandi artem esse diceret
inde impropieretur, turpe asserēs tritici, ordeī & vini gratia
nec non reliquarum rerum, quę corporis causa conquirunt̃
tur, & labore pariuntur, sollicitum esse, nullam tamē artem
aut scientiam inuenire, qua corporis habitus melior reddi
queat, tamen si artes tales essent. Sane ita adhortantem inter-
rogaremus, quas nā artes tales esse diceret, respōderet forsitan,
gymnasticā, & medicandi scientiam, eodem pacto, quā
nam artem nunc esse dicemus, quę ad animi spectat virtutē

respondeat, qui inter alios peritissimus videtur. Etenim si
ita interrogarem, dic mihi, quæ nam ars illa est, quam tu So-
cratem celebrare audis? Ille vero responderet, non aliã esse
quã iustitiã. Ego ita illi occurrerem, Ne tu mihi nomen solum
dicas, sed & hoc explica, medicandi disciplina, ars quædam
dicitur, verum duo ex illa oriuntur. primum, vt identidẽ me
dici alios faciant medicos. Secundum, vt sanitas reparetur.
Sed alterum horum haud amplius ars est, verã artis docen-
tis, pariter & perceptæ opus, quod sanitatẽ vocamus. Eo-
dem modo & ab architectura duo fiunt, edificium, & archi-
tectura, ac vnum quidem opus est, alterum vero doctrina.
Esto igitur, q̃ iustitiæ proprium sit, iustos facere, quẽadmo-
dum artifices superiores, sed alterum opus, quod nobis vir
iustus efficere potest, quod nam tandem erit? dic age. Ceterũ
vt arbitror, vnus responderet, conferens, alius decens, quis-
dam conducibile, aliquis vero vtile, quibus ego instans dis-
cerem, nomina hæc, recte agere, vtile, cõducibile, & reliqua
multa, omnibus inesse artibus. Sed illud refer, quid nam sit
artis vnus cuiusq̃ proprium, ad quod hæc omnia respiciunt
veluti in edificandi arte, quod bene, quod pulchre, quod de-
center se habere dicitis, illuc tẽdit, vt ex ijs q̃ natura sunt li-
gnea, decenter fiant supellectilia, q̃ qdem ars minime sunt,
sed artis opera, similiter & iustitię ipsius opus dicatur. Tã-
dem vero o Socrates, aliquis amicorum tuorum mihi respõ-
deret, & qdem sibi bellissime dicere videretur, illud iustitiæ
opus esse p̃prium, qd nullius alterius facultatis esset, nẽpe
in ciuitatibus amicitiam conciliare. hũc si rursus interroga-
rem, diceret amicitia bonum quoddam esse, malum ṽo nũq̃
puerorum autem & brutorum beneuolentias, quas non cõ-
muniter amicitias appellamus, minime inter amicitias con-
numerandas esse contenderet. Nam forte sibi in mentem ve-
niret, amicitias tales, vt plurimum, noxias potius, quã bonas
esse, id vt fugeret, nequaquã amicitas tales esse diceret, eosq̃

qui ita illas appellarent, falso amicitias nuncupare, q̄ autē
v̄a amicitia esset, illā certissimā esse concordia. Et si interro
garē, vtrū concordia assensionē, aut scientia esse diceret, as
sensionē om̄ino reiceret, ac diceret, mltos etiā noxios homi
nū cōsensū, vī sepius fieri & extorq̄ri, amicitia aut omnino
bonū aliqd, & iustitię opus esse fateretur, ita, vt idē esse asse
reret scientia & concordia, sed non assensum. Talia si dice
ret, q̄ adessent, dubitarent forsita, & illū rephendere possent
ac dicere, sermonem eodem quo antea recidisse. Nam medi
candi q̄q; artem, nec non reliquas omnes, concordiam quā
dam esse, sed et circa qd versarētur explicare possent. At q
a te iustitia siue concordia appellatur, ignorat q̄ nam tēdat,
ac incertum est, quod nam opus eius existat. Demum vero
o Socrates, si ego a te ipso quererem, respōderes mihi, iusti
tia proprium esse, inimicos ledere, amicis vero prodesse, de
inde vero iustus tibi neminem ledere videretur, sed omnia,
ad omnium facere cōmoditatem. Hęc nō semel, aut bis, sed
longo sustinui tēpore, ac supplicando defatigatus sum, exis
timans te, quum homines ad virtutis curam hortari nō des
sineres, rectissime agere, sed e duobus alterū esse, q̄ aut so
lum id facere posses, aliud vero nihil, qd qdem in singulis
artibus euenire potest. Veluti si quis gubernator non esset,
excogitaret tamen artis eius laudes, quibus ostenderet, eā
hominibus dignissimam esse. Pariter & in reliquis artibus
fieri posset. Talia forsitan tibi q̄q; de iustitia qs obicere pos
set, q̄ non ideo iustitię cognitor esses, quia preclare illā lau
dare scires, q̄uis ego non ita existimem, sed e duobus alterū
vt aut tute rem hanc ignores, aut eam mihi cōmunicare no
lis. Hanc ob causam nunc mihi ad Thrasymachum accedē
dum esse puto, & alio q̄cunq; potero, vbi me a dubitationis
bus liberatum iri spero. Verū id haud facerem, si tu diuturnis
his adhortationibus finem quandoq; imponere velles,
ac reliqua quę sup̄sunt edoceres. Si enim me ad gymnastic

cam incitares, diceresq̃ illam ppter corporis sanitatē haud negligendam esse, reliquum q̃q̃ vltra adhortationem adiūgere te deceret, qualis nam corporis mei affectio esset, quali q̃ curatione indigeret. Proinde & nunc tandem hoc facito. Pone enim Clitophontem concedere, q̃ ridiculum sit, alias rerum curam habere, animam x̃o, cuius gratia in alijs laboramus, negligere, quin & reliqua cuncta, quę nūc recensui, pariter dicta esse puta. Verūtamē et hoc obiter ostēde, q̃ pacto iustitiam assequi, & vere iustus esse valeam, id vt facias & non aliter, vehemēter oro, ne post hac, quēadmodum & nunc, tua partim laudare, partim autem vituperare cogar. Fateor enim Socrates, homini nondum ad virtutem puocato, q̃ plurimum adhortationem tuam prodesse, iam autem persuaso, impedimento ferme esse, quo minus virtutis finē attingere, & foelix euadere queat.

PLATONIS DIFFINITIONES.

Eternum illud est, q̃d omni tempore, et prius fuit, ac ne nunc quidem corruptioni est obnoxium.

Deus animatum imortale, p se ipm ad felicitatem sufficiens, essentia æiterna, bonęq̃ naturę causa.

Generatio, motus in essentiam, assumptio essentia, pgressio ad esse.

Sol, ignis cœlestis, solus eisdem, q̃ ab ortu ad occasum vsq̃ habitant visibilis, animal æternum, animatum, astrum die lucens maximum.

Tempus, solis motus, mensurę lapsus.

Dies, solis ab ortu in occasum gressus.

Lumen, contrarium nocti.

Ortus, diei initium, primum a sole lumen.

Meridies, tempus in quo corporum vmbre minimum cum longitudine participant,

Occasus, diei finis.

Nox, tenebræ, diei contrarium, solis priuatio.

Fortuna, lapsus ex incerto in incertum, & casualis rerum fortuitarum causa.

Senectus, corruptio animati, a tempore eueniens.

Spiritus, motus aeris circa terram.

Aer, elementum, cuius omnes in loco suo motus secundū naturam sunt.

Cœlum, corpus omnia circumplectens sensibilia, præter aerem ipso sublimiorem.

Anima, qd se per semetipsam mouet, causa vitalis, añaliū

Potentia, quod per se efficax est. (motus.

Visus, habitus, corpora discernens.

Os, medulla a calore consolidata.

Elementum, congregans & dissoluens composita.

Virtus, dispositio aut habitus optimus, animalis, quod mortale est, per se ipsum laudabilis.

Habitus, p quem illud quod ipsum habet, bonum dicitur.

Communicatio, iusta legum latio, ppter quam participās, cum perfectum redditur sedulitas vocatur.

Dispositio eius, bonarum legum procreatio.

Prudentia, potentia quæ per se ipsam humanæ foelicitatis ē cōstitutrix, scientia bonorū & malorū, scientia q̄ felicitatē p creat, dispositio q̄ discernim⁹ qd agendū, qd ue sit obmittendū

Iustitia, animæ cum semetipsa concordia, rectaq; dispositio partium animæ, & in mutuis, & circa mutua dispositio, quæ vnicuiq; iuxta meritū distribuit, dispositio, per quam qui illam habet, eligere nouit, quæ sibi iusta videntur, habitus vt q̄s in vita legibus sit subditus, equalitas cōmunicatiua, habitus iustis seruiens legibus.

Temperantia, animæ moderatio, per quam concupiscentiæ & voluptates, quæ per naturam in illa fiunt, reprimuntur, compositio animæ, & recta dispositio erga naturales volus

ptates & dolores, consonantia animæ, ad imperandum p̄-
riter et parendum, actus rectus, iuxta naturam, recta animæ
cōpositio, rationalis cōmunicatio animæ, animæ circa ho-
nesta & turpia dispositio, per quam habens quæ decent elis-
gere & declinare nouit.

Fortitudo, habitus animæ ob timorem immobilis, audacia
in bello, rerum bellicarum scientia, animæ aduersus terribi-
lia & periculosa animatio, audacia prudētię subdita, aduersus
mortis expectatiōem audacia recta, habit⁹ q̄ in periculis
rectos ipet⁹ obseruat, robur piclis resistens, robur virtutis,
opa tolerans, aņię q̄es erga grauiā, & audacia in ijs, q̄ iuxta
rectam rationē esse vidētur, salus incertorū dogmatū, in pe-
riculosis belliq; experientia habitus leges obseruans.

Continentia virtus sustentatiua tristitię, veræ consideratio-
nis sectatrix, vis insuperabilis ab eo quod a recta considera-
tione deflexit.

Moderatio possessionis bonorum perfectio, habitus per
quem habentes sibi ipsis imperant.

Aequitas, iustorum & vtilium diminutio.

Moderatio in conuentionibus recta dispositio animæ ratio-
nalis erga bona & honesta.

Tolerantia, aduersitatis sustentia, propter honestum, susti-
nentia laborum gratia honesti.

Audentia, constans expectatio malī, vis imperterrita, pro-
pter malī presentiam.

Tranqllitas habitus est, q̄ phibet, ne in tristitiā incidam⁹.

Amor laboris, habit⁹ absolutiu⁹ circa id qd semel suscepit,
tolerātia voluntaria, habit⁹ indefatigabilis erga laborē.

Verecundia, audacię suppressio voluntarie iusta, & eius
quod optimum apparet electio voluntarij optimi, iusta vi-
tuperationis euitatio.

Libertas, dux vitę, dominatrix vniuersi, potestas p̄ se ipsam
in vita, non parcens vsui & possessioni substantiæ,

Liberalitas, habitus in lucrando vt decet, acquisitio, aut possessio substantię, vt conuenit.

Manfuetudo, sedatio motus, qui ab ira euenire solet, temperamentum animę comensuratum.

Venustas, subiectio voluntaria ad id quod optimum videtur, decor circa motum corporis.

Fœlicitas, bonum ex omnibus bonis compositum, potentia per se ipsam sufficiens ad bene viuẽdum, pfectio iuxta virtutem, commodum per se ipsum sufficiens animali.

Magnificẽtia, dignitas iuxta cõsideratõem rectã, venustatq; **Industria**, ingeniosa habitudo animæ, quam qui habet, singula contemplari potest, quę decent, mentis acumen.

Bonitas, morum sinceritas cum ratione recta, morum sedula observatio.

Probitas, habitus electiuus earũ rerũ, q̃ sunt optimæ.

Magnanimitas, vsus eorum, quę alicui euenerunt decorus, magnificẽtia animę cum ratione.

Humanitas, habitus morum, facile concilians hominum amicitiam, habitus beneficis hominum.

Religio, iustitia erga deos, vis deos colens, voluntaria de honore deorum opinio, recta sciẽtia honoris, qui deis debetur

Bonũ, quod sui gratia bonum est.

Securitas, habitus per quem in timore impterriti manem⁹.

Cõstantia, habitus p quẽ immobiles in passiõib⁹ pmanem⁹.

Pax, quies erga inimicitias hostiles.

Tranquillitas, ocium animę, furoris expers.

Sagacitas, affectus per quem ille qui habet, per se ipsum rerum fines deprehendere potest.

Amicitia, concordia inter bonos & iustos, electio eiusdem vitę, consensus de electione & opere, concordia circa communionem vitę cum beneuolentia, cõmunio beneficij dandi & accipiendi.

Nobilitas, virtus mores habens nobiles, recta institutio ani

ma ad sermones & opera.

Electio, existimatio recta.

Beneuolentia, electio hominis erga hominem, salutatio.

Familiaritas, eiusdem generis communio.

Concordia, communicatio omnium quæ existunt, consensus cogitationum & opinionum.

Dilectio, demonstratio perfecta.

Ciuilis scientia, bonorum & conducibilium scientia, quæ iustitiam in ciuitate parit.

Societas, amicitia per consuetudinem, earum rerum, quæ per ætatem factæ sunt.

Consultatio, recta virtus, considerationi insita.

Fides, opinio recta ita se rem habere, quemadmodum sibi apparet, constantia morum.

Veritas, habitus in affirmando & negando scientia verorum.

Voluntas, desiderium cum ratione recta, appetitus rationalis, appetitus cum ratione secundum naturam.

Consultatio, adhortatio alicuius ante opus quo pacto agere oporteat.

Oportunitas, tēporis obseruatio, quæ pati aut facere oporteat.

Euitatio mali, cauere a malo, diligentia custodia.

Ordo operationis, equalitas vt omnia inuicem quadrēt, cōmensuratio, communicationis causa, vt omnia inter se conueniāt, commensuratio ad discendum.

Habitus, concentus animæ ad percipiendum.

Ingenij bonitas, facilitas ad discendum, generatio naturæ bona, virtus in natura.

Docibilitas, industria animæ ad velociter discendum.

Iudiciū, demonstratio propria de re dubia.

Lex, dubitatio de iniuriando, vel non.

• Obedientia, bonis parere legibus.

• Lætitia in rebus moderatis gaudium.

Honor, datio bonorum, qui in rebus quæ per virtutem fiunt

dari solet, dignitas a virtute, signum venerationis, obseruatio dignitatum.

Promptitudo, ostentatio in rebus agendis apta.

Gratia, beneficentia voluntaria, retributio beneficentiae in tempore.

Concordia, opinio eorum qui imperant & parent, quo pacto imperare & parere deceat.

Respublica, societas multitudinis hominum, sufficiens ad virtutem societas legitima multitudinis.

Prouidentia, preparatio ad futura quaedam.

Consilium, consideratio de futuris quoadmodum conducit.

Victoria, potentia superandi in certaminibus.

Facultas, discretio affecutiua eius quod consideratur.

Munera, retributio gratiae.

Occasio, temporis oportunitas ad id quod conducit, tempus ad bonum aliquod cooperans.

Memoria, dispositio animae conseruatiua veritatis, quae in ipsa continetur.

Cogitatio, consonantia intelligentiae.

Cognitio, initium scientiae.

Sanctimonia, euitatio peccatorum, quae contra deos sunt, cultus honoris diuini secundum naturam.

Diuinitio, scientia quae rem ostendit priusquam fiat sine demonstratione aliqua.

Vaticinatio, scientia cognoscens quae praesentia & futura sunt animali mortali.

Sapientia, scientia haud supposita, scientia eorum, quae semper existunt, scientia qua contemplantur causae rerum.

Philosophia, desiderium scientiae earum rerum quae semper existunt, speculatrix veri quo pacto verum sit, cura animae cum ratione recta.

Scientia, opinio animae irreprehensibilis, a ratione vis operatiua de re quapiam, aut aliquibus, quae ratione deprehenduntur

di neq̃ant, ratio vera ab intelligentia irreprehensibilis.
Opinio, estimatio cum fide a ratione p̃fecta rationabilis mo-
tus incidentia cogitationis a ratione tam vera q̃ falsa.
Sensus animæ motus, mentis commotio, animæ per corpus
manifestatio, quid homines sentiant, a qua animæ vis irratio-
nalis nota fit per corpus.
Habitus, dispositio animæ, vnde aliqui esse dicimur.
Vox, defluxus per os a cogitatione.
Sermo, vox articulata, q̃ singula existentium explicat, ex-
plicatio e nominibus & verbis composita sine mora.
Nomen, enuntiatio incompōita, interpretatiua eius quod
iuxta existentiam prædicatur, nec non vniuscuiusq̃ rei, que
per semetipsam non dicitur.
Enuntiatio, vox hominis articulata, ac signum quoddam
commune interpretatiuum sine mora.
Syllaba, humanæ vocis art iculus articulatus.
Definitio, sermo ex differentia & genere compositus.
Coniectura, demonstratio non apparentis.
Demonstratio, sermo rationalis, verus sermo, ostensiuus p̃
id quod prius notum est.
Elementum, vocis vox incompōita, alijs vocibus causa vt
voces existant.
Vtile, causa boni euentus, causa boni.
Conducibile, quod ducit ad bonum.
Probum, bonum.
Bonum, causa salutis ijs qui existunt, causa totius eorum q̃
ad ipsum pertinent, a qua eligendi accidit initium.
Modestum, ornatus animæ
Iustum, legis constitutio, iustitiam producens.
Voluntarium, quod sponte fit, quod ultro eligitur, quod p̃
cogitationem perficitur.
Liberum, quod sibi ipsi imperat.
Mediocre, medium excessus & defectus, & p̃ artē sufficiens

Mensura, medium inter excessum & defectum.
Premium, virtutis honos, quod sui gratia elegibile.
Immortalitas, essentia animata, & sola immortalis.
Sanctum, cultura dei, placitum deo.
Festum, tempus sacrum iuxta leges.
Homo, animal sine pennis, bipes, latis vnguibus, solum inter ea quę existunt, scientię, quę per rationem est pceptibile.
Sacrificium, deo oblatio victime.
Preces, postulatio hominum a deis bonorum, aut quę bona censentur.
Rex, qui irreprehensibiliter secundum leges imperat, ciuilibus institutionis dominator.
Principatus, cura totius.
Potestas, procuratio legis.
Legislator, factor legum, p quas remp. gubernare oportet.
Lex, sententia multitudinis ciuilibus, nō ad temp⁹ aliquod lata.
Causa, principiu nulla ratione demonstrabile, summa ratiois.
Decretum, sententia ciuilibus, ad tempus aliquod lata.
Ciuilis, qui ciuitatis apparatus nouit.
Ciuitas, habitaculum multitudinis hominum, qui cōmunibus vtūt sentētijs, multitudo hominū eisdē legib⁹ subiecta.
Ciuitatis virtus, status rectus reipublicę.
Bellicositas, experientia belli.
Bellii societas, communio belli.
Salus, cura incolumitatis.
Tyrannus, qui ciuitati ex sua imperat sententia.
Sophista, iuuenū opulentorū, gloriosorū strēnuus impostor.
Diuitiæ, possessio commensurata ad fœlicitatem, opulentia pecuniarum, quę ad fœlicitatem faciunt.
Depositum, conseruatio cum fide.
Purgatio, separatio deteriorum a melioribus.
Vincere, aduersarium superare.
Vir bonus, qui talis est, vt ea peragat bona, quę homini

sunt possibilia peragere.

Temperans, qui modestas habet concupiscentias.

Cotinens, qui eos animę supat affect⁹, q rationi repugnant.

Studiosus, q perfecte bonus, qui sui ipsius habet virtutem.

Perturbatio, cogitatio cum tristitia, citra rationem.

Ruditas, discendi tarditas.

Dominatio, principatus sine rationis redditione iustus.

Sapiētię odiū, habitus, per quem qui habet rationis ē osor.

Timor, animę perculsio ob mali alicuius expectationem.

Error, motus violentus citra considerationem.

Sensus, ordinatio animę irrationalis.

Stupor, timor ob mali expectatōnem.

Assentatio, cōuersatio ad voluptatē, pter id quod optīm est
habit⁹ conuersatiu⁹ ad voluptatē, trāscendens mensuram.

Ira, stimulatio ex candescentię ad vlciscendum.

Contumelia, iniuria causa ignominiaē irrogata.

Incontinentia, habitus violentus prater considerationem
rectam ad ea quę videntur delectabilia.

Pigritia, fuga principij laborum.

Timiditas, susceptio motus, prima esse causa.

Calumniā, separatio amicorum sermone.

Temporis oportunitas, in qua idonea cuncta facere aut pa
ti decet.

Iniustitia, habitus contemnens leges.

Inuerecundia, diminutio honorum.

Verecundia, timor ob ignominiaē expectationem.

Arrōgantia, habitus simulās bonū, aut bona q nō existūt.

Peccatum, opus preter iustam considerationem.

Inuidia, tristitia ob amicorum bona, quę vel iam illis ad
sunt, vel olim euenere.

Impudentia, habitus animę, qui ignominiam sustentare fas
cit gratia lucri.

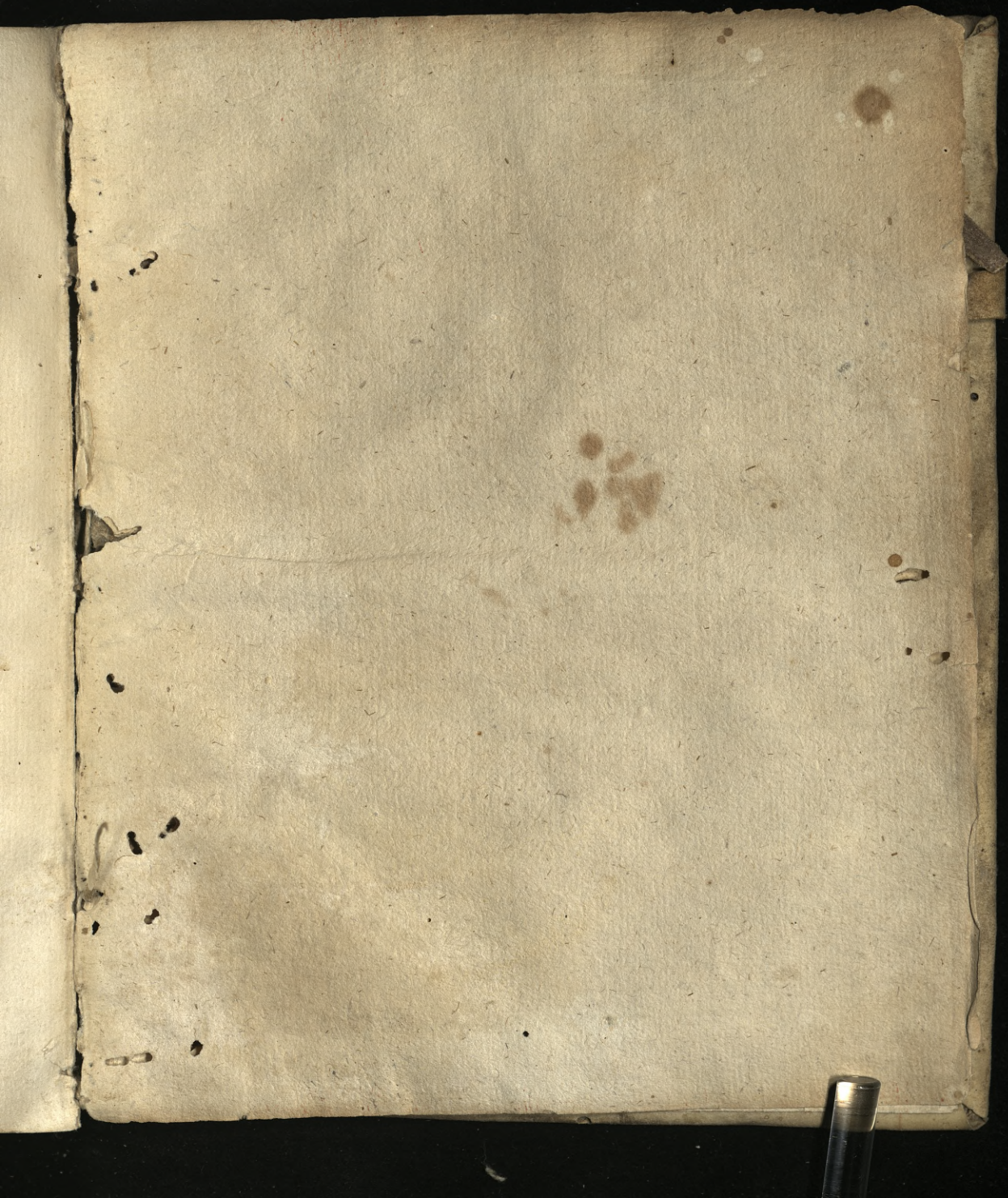
Temeritas, excess⁹ audatię erga timores, maior q̄ oporteat

Profusio, habit⁹ animę, q̄ om̄ia sine cōsideratione pfundit.
 Maleuolentia, malitię naturę insita & peccatum circum nas-
 turam, ægritudo circa naturam.
 Spes, expectatio boni.
 Infania, habitus corruptius verę opinionis.
 Loquacitas, incontinentia sermonis irrationalis.
 Contrarietas, eorum quę sub idem genus per quandā diffe-
 rentiam cadunt distantia plurima.
 Inuitum, quod præter sententiam peragitur.
 Disciplina, vis animę curatiua.
 Institutio, doctrinæ traditio.
 Iuris scientia, quę ciuitatem bene ordinatam reddit.
 Admonitio, sermo obiurgatorius, a consilio proficiscens,
 sermo qui a peccato dehortatur.
 Subsidiū, mali prohibitio, siue presentis siue futuri.
 Supplicium, animę peccato obnoxia curatio, potentia, ex-
 cellentia quędam in verbis aut operibus.
 Habitus, per quem habens ipsum potens est.
 Fortitudo, secundum naturam saluare vel a nocumento de-
 fendere.

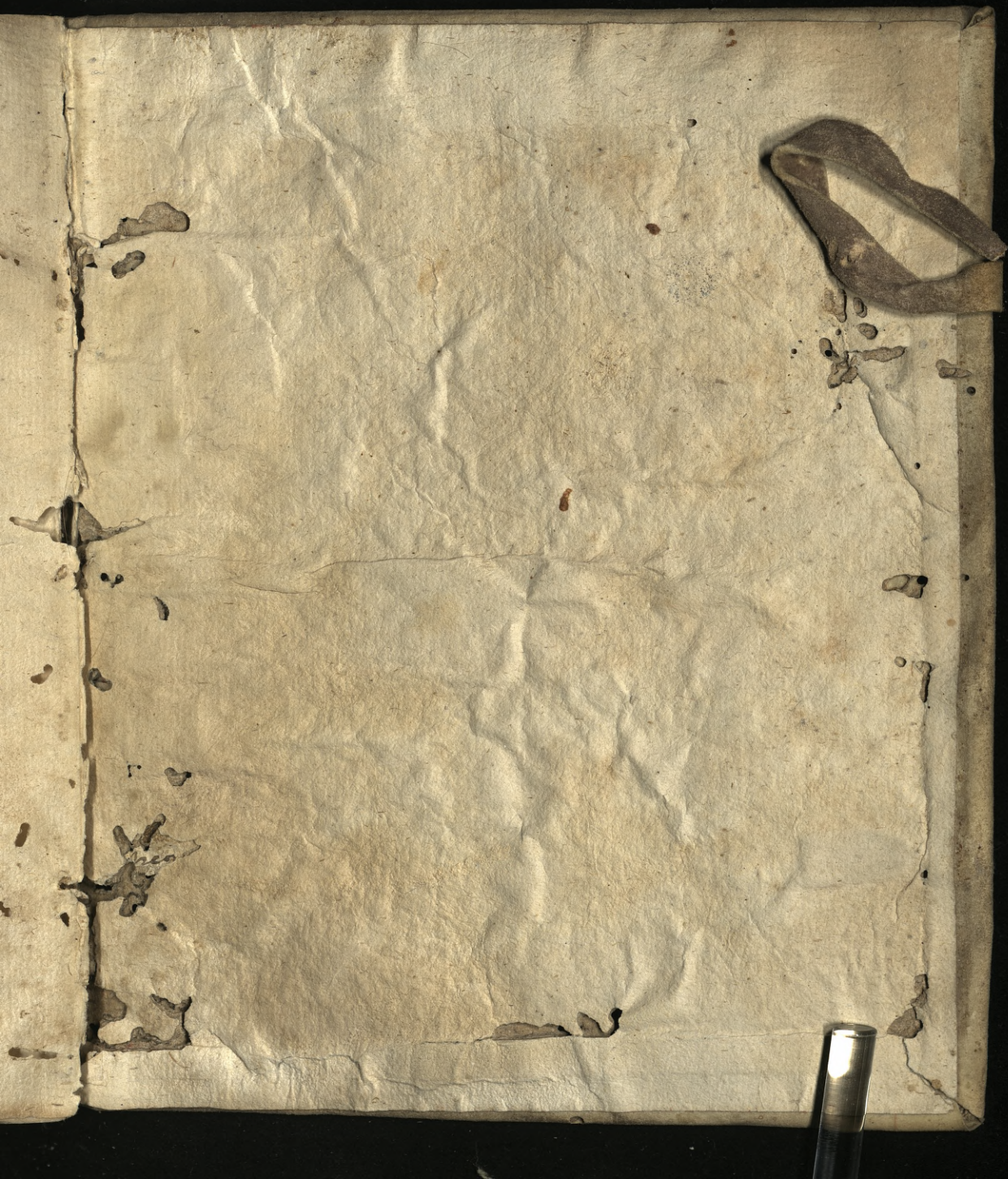
A 3. versu 17. lege prospectus.
 a 4. facie 2. p. 8. lege ad te.
 Eodem folio p. 14. lege eterna.
 B 1. p. 15. lege assolis.
 b 4. p. 6. lege hemisphærium.
 Eodem folio p. 16. lege omnigenos.
 C 2. p. 8. lege defatigatus.
 c 5. p. 11. lege sapientia.
 c 4. p. 13. lege nubi.
 Eodē fo. p. penultimo lege sententiā.
 D 1. p. 15. lege adolescentulus.
 d facie 2. p. vlt. lege motum tri-
 d 3. p. 8. lege manifestior.
 Eodem fo. p. 9. lege existant.
 d 3. fol. 2. p. 20. lege videretur.
 E 1. p. 14. lege pecunias.
 E 2. p. 22. lege indigere.
 e 3. fa. p. 3. lege vtrum.

E 4. p. vlt. lege intultus.
 Eodem fol. p. 24. lege videtur.
 F 1. p. 30. lege nemine.
 f 1. fa. 2. p. 11. lege quibus.
 Eodem folio p. 28. le. verum.
 f 3. fa. 2. p. 19. lege didiceritis.
 Eodem fol. p. 27. lege videtur.
 f 4. p. 5. le. consulentem.
 eo. fo. p. 23. p cognoscere l. cōdēasset
 G 1. p. 2. facere.
 Eodem folio p. 4. le. vt si.
 g 1. pa. 2. p. 3. lege videntur.
 g 2. p. 12. lege adhibuisset.
 q 2. pa. 2. p. 5. le. Socrates.
 h 1. p. 23. le. relicturi estis.
 h 1. fa. p. vltimo le. gubernacula.
 h 3. p. 9. lege medicandi.
 Eodem fo. p. 11. le. At quae.
 h 4. p. 11. lege semetipsum.

BIBLIOTEKA KÓRNICKA

14103

